

Møte onsdag den 30. april 2008 kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden* (nr. 75):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime

Presidenten: Representanten Sonja Irene Sjøli vil framsette et representantforslag.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:01:14]: På vegne av representantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen og meg selv vil jeg fremme forslag om en bedre svangerskapsomsorg, et tryggere fødetilbud og bedre oppfølging i barseltiden.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik vil framsette et representantforslag.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:01:47]: På vegne av stortingsrepresentant Siv Jensen og meg selv vil jeg fremme forslag om å sørge for realisering av sykehotell ved Radiumhospitalet/Montebello.

Jeg vil videre anmode om at denne saken kan få en rask behandling med tanke på innholdet i forslaget.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal vil framsette et representantforslag.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:02:17]: På vegne av representanten Bjørg Tørresdal og meg selv vil jeg fremme forslag om iverksetting av en potensialstudie for energieffektivisering innen ulike sektorer og formål.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Endring av dagsordenen

Presidenten: Under henvisning til Fremskrittspartiets ønske om å få sitt forslag behandlet raskt vil presidenten, med hjemmel i forretningsordenens § 26 fjerde ledd, foreslå at det i dag, som sak nr. 2, settes opp Referat, slik at Stortinget kan bestemme hvordan det forslaget skal behandles. Presidenten vil videre foreslå at sak nr. 2 behandles mellom muntlig spørretime og ordinær spørretime.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:03:32]

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:04:07]: Det har oppstått en akutt og meget spesiell situasjon i forbindelse med at man i Helse Sør-Øst har fattet vedtak om ikke å realisere det nye sykehotellet. Det er alvorlig, fordi dette er et tilbud som angår svært syke mennesker og deres pårørende. I dette området er det ingen andre hotellmuligheter. Det er lange avstander til nærmeste overnattingsmulighet. Det er også et faktum at veldig mange av naboeiene i området rundt Radiumhospitalet gjennom flere år har stilt sine private boliger til disposisjon for å huse pårørende som ønsker å være nærest mulig sine svært, svært syke kjære i en meget vanskelig situasjon.

I den foreliggende situasjonen finnes det i tillegg private aktører som også selv har vært igjennom kreftbehandling, og som ønsker å realisere dette prosjektet med private penger for å sørge for at sykehotellet kommer på plass. Da betyr det noe at det kom et signal fra Regjeringen, ved statsministeren, om at han er villig til å akseptere at private fullfører dette sykehotellet når staten dessverre har valgt å si nei. Det burde være selvsagt i verdens rikeste land at man bygger et slikt sykehotell, for det er et stort behov for det. Når staten av en eller annen mystisk grunn velger ikke å gjøre det, burde ikke den rød-grønne regjeringens aversjon mot private løsninger stå i veien for at dette sykehotellet blir realisert til beste for dem som er gjennom en meget alvorlig behandling, og alle deres pårørende.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:06:20]: Først vil jeg gjerne si at Regjeringen og Stortinget mener at det er nødvendig å bruke mer penger på sykehus, sykehustjenester og tilbud som f.eks. sykehushotell. Derfor har vi også økt bevilgningene til sykehus betydelig. Bare i år øker vi med nesten 4 milliarder kr. I tillegg bevilger vi over 3 milliarder kr til å kompensere for økt pris- og lønnsvekst. Så 4 milliarder kr er en reell økning etter at det er tatt hensyn til pris- og lønnsvekst. Det betyr at vi nå behandler flere pasienter enn noen gang ved norske sykehus. Det betyr at det er flere ansatte ved norske sykehus enn noen gang før, og det er helt nødvendig med tanke på ny teknologi. At vi heldigvis blir flere eldre, gjør at vi stadig må og bør behandle flere pasienter, og det er fortsatt mange uløste oppgaver i norsk helsevesen.

I tillegg til å bruke mer penger er vi opptatt av at vi bruker pengene på en bedre måte, fordi vi kan få mer helse igjen. Det er vi. For når vi ser på internasjonale sammenlikninger, er Norge helt på topp – enten helt oppe, eller blant de land i verden som bruker aller mest på helse,

*Dagsorden senere endret, se nedenfor.

regnet i forhold til antall innbyggere. Det er f.eks. knapt noe land i verden som har flere leger og flere sykepleiere i forhold til innbyggere. Vi bruker mye ressurser, og da er vi opptatt av å få mer igjen for det. Det var grunnen til at vi laget en helsereform, bl.a. støttet av Fremskrittspartiet, der hele poenget var at Stortinget skulle bestemme rammene, hvor mange pasienter, hvor mye penger, og så skulle vi la sykehusene og de som var nærmest, bestemme hvordan dette skulle organiseres. Og når Helse Sør-Øst mener at det er viktigere å bruke penger på de andre store prosjektene, enten det er akuttavdelinger eller nye sykehus i Buskerud eller Østfold, enn å finansiere helsehotellet, er det en beslutning jeg respekterer, i tråd med den reformen som Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og mange andre partier var for. Helse Sør-Østs vurdering er at dette ikke er en gave. Man skal over statlige budsjetter finansiere drift og kapitalkostnader ved dette prosjektet, og derfor mener Helse Sør-Øst at andre ting er viktigere.

Siv Jensen (FrP) [10:08:25]: Spørsmålet mitt var om statsministeren ville motsette seg at private realiserer byggingen av dette sykehotellet. Jeg sa at det dessverre er slik at Helse Sør-Øst har fattet det negative vedtaket de har fattet, men det står altså private klare med spaden for å bygge dette. Og når statsministeren sier at det er viktig å få mer igjen for pengene, få mer helse igjen for hver krone, må det være ypperlig når private er villig til å ta regningen, og at vi i tillegg får et sykehotell, som det er sterk etterspørsel etter.

Den leksen som statsministeren nå nettopp serverte, har vi altså hørt hundre ganger før. Det er ikke noe nytt det statsministeren nå sier. Men det som er virkeligheten, er at de aller fleste helseforetak er sterkt underfinansiert som følge av kraftig vekst i pensjonsutgifter, lønnsutgifter og en rekke andre ting. Derfor er køene lengre, og ventetiden er lengre. Det er virkeligheten. I tillegg opplever man nå at et etterspurt sykehotell kan risikere ikke å bli realisert med mindre statsministeren sier at det er greit at private realiserer det.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:09:33]: Jeg vil overhodet ikke motsette meg at private bygger et sykehus-hotell. Samtidig er jeg helt enig i det Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet har ment i mange år, nemlig at vi skal ha respekt for sykehusreformen. Det er Helse Sør-Østs vurdering at de er mer opptatt av intensivavdeling på Ullevål, operasjonsavdeling på Aker, nytt sykehus i Buskerud og nytt sykehus i Østfold. De mener at sykehushotellet kommer lenger bak i køen. Det er heller ikke, slik Helse Sør-Øst ser det, noe gratis. De skal drifte og betale kapitalkostnader, og dermed er ikke dette en gratis gave som ikke går på bekostning av andre viktige ting Helse Sør-Øst driver med.

For øvrig er det slik at jeg hører Fremskrittspartiet mener at vi skal bruke enda mer penger på sykehus. Det er i og for seg helt utmerket. Men jeg anser nå alle Fremskrittspartiets løfter som avlyst av Høyre, for Høyre har garantert at Fremskrittspartiet skal ha null innflytelse på den økonomiske politikken, på pengebruken, og Fremskrittspartiet

vil fortsatt samarbeide med Høyre. Dermed har jeg egentlig tenkt å slutte å bry meg om alle de milliardene Fremskrittspartiet lover til alle mulige gode formål, for Høyre har garantert at det blir det ikke noe av.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:10:49]: Statsministerens bortforklaringer står dessverre ikke til troende.

I denne saken kan jeg bare henvide til forslag til styrevedtak i styret ved Rikshospitalet så sent som 15. februar i år, apropos det med at andre kan drive lønnsomt og få dette til å fungere. Forslaget lød som følger:

«Styret mener at et sykehotell ved Radiumhospitalet er den beste løsningen for å dekke behovet for overnattingskapasitet. Hotellet understøtter en ønsket utvikling i virksomheten og vil fra det tas i bruk bidra til bedre kvalitet, service og logistikk i pasientbehandlingen og gi bedre økonomisk effektivitet på kort og lang sikt.»

Private har faktisk sagt seg villige til både å bygge og drive dette sykehushotellet. Direktøren ved Rikshospitalet har innstilt på og gitt beskjed om at det er bedre økonomi og også logistikk ved å gjøre det på denne måten.

Jeg tillater meg å stille statsministeren følgende spørsmål: Er det andre ting som ligger til grunn for at man ikke vil realisere dette sykehotellet nå, til tross for at det er bedre for alle parter, også for sykehusøkonomien?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:11:57]: Jeg gjør det Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og flertallet av partiene på Stortinget var enige om for ikke så mange år siden, og det er å gjennomføre sykehusreformen med den ansvarsfordelingen som ligger i denne reformen. Stortinget skulle bestemme hvor mange pasienter som skulle behandles, de skulle bestemme hovedprioriteringer og hovedvalg, og så skulle de overlate til sykehusene og sykehusforetakene, som Helse Sør-Øst, å avgjøre hvordan man disponerte pengene innenfor den rammen. Og når Helse Sør-Øst mener det er viktigere å bruke penger på andre formål enn sykehushotellet, respekterer jeg det. Det mente faktisk også Fremskrittspartiet for kort tid siden, men det mener åpenbart ikke Fremskrittspartiet lenger.

Jeg har ingen prinsipielle betenkeligheter med at private gir en gave, drifter og investerer i et sykehushotell. Men Helse Sør-Øst ser det litt annerledes, for dette er altså ikke en ren gave. Det er noe som kommer til å gå på bekostning av andre viktige formål, og da mener man altså at det er andre ting som er viktigere. Det er en beslutning jeg respekterer. Den ligger ikke på mitt bord, men jeg respekterer den beslutningsmodellen som Fremskrittspartiet her i Stortinget var med på å innføre.

Presidenten: Inge Lønning – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Lønning (H) [10:13:11]: Det er prisverdig at statsministeren leser gallupen slik at han bør begynne å bekymre seg for hvilke regjeringskonstellasjoner som skal

overta etter ham om kort tid. Men foreløpig sitter han jo med ansvaret.

Jeg deler statsministerens prinsipielle syn om at når man har et ansvarlig styre, skal man ikke ta fra styret ansvaret. Der er vi helt enige. Men saken er litt mer sammenfatt. Mitt spørsmål til statsministeren er hvorvidt det fra Regjeringen gjennom helseministeren har gått klare signaler til det regionale helseforetaket om at man helst ser at det ikke skal etableres et offentlig-privat samarbeid om realiseringen av dette sykehotellprosjektet. Kan statsministeren garantere at så ikke har skjedd, og at denne beslutningen virkelig er truffet nedenfra og ikke etter politisk ordre ovenfra?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:14:13]: Det er helt åpenbart at dette er en beslutning som er truffet der den skal treffes, som er i tråd med hva Høyre, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet og mange andre partier har ment, nemlig i Helse Sør-Øst. Stortinget skal bestemme rammene, og så skal de bestemme hvordan de disponerer rammene.

Og jeg gjentar: Jeg har ingenting prinsipielt mot at private investerer i et sykehushotell. Men Helse Sør-Østs begrunnelse er jo at det vil påføre dem kostnader, for det er ikke en gratis gave. De skal altså betale drift og kapital-kostnader, og da kan man like gjerne betale det hele selv. Da er det ikke slik at man sier at et sykehushotell nødvendigvis er unødvendig, men man sier at sett i lys av alle de andre viktige prosjektene, som sykehus i Buskerud, sykehus i Østfold, operasjonsavdeling på Aker og mange andre interessante prosjekter, kommer dette ikke høyt nok opp, og da velger man altså å ta det ned. Jeg som statsminister kommer ikke til å gå inn i den type enkeltbeslutninger. Jeg er ikke prinsipielt imot at private driver det, men for meg som statsminister er det veldig viktig for å få økonomisk styring med sykehusene, at vi respekterer det systemet som skal skape styring. Griper vi inn i denne type enkeltbeslutninger, ødelegger vi det systemet.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgings-spørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:15:28]: Det systemet me har sett opp for å styre sjukehusa, har òg gitt ein person full instruksjonsrett overfor Helse Sør-Aust, og det er helseminister Brustad.

Spørsmålet mitt til statsministeren er: Når me no har brukt 30–40 mill. kr til å starte ei bygging, synest da både statsministeren og økonomien at det er fornuftig å stoppe dette prosjektet, når me veit om det behovet som ligg føre her? Er det ikkje grunn nettopp no til å gå inn med politisk styring og få sett fornufta i system, slik at eit prosjekt der vi har lagt inn så store midlar, ikkje blir stoppa?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:16:16]: Jeg er helt sikker på at hvis Kristelig Folkeparti hadde sittet i regjering, hadde de ment nøyaktig det samme som det jeg mener nå. For Kristelig Folkeparti har faktisk vært en varm forsvarer av den reformen etter at de kom inn i regjeringens-

kontorene sist gang. Det er fordi de ser at når vi har økt bevilgningene til sykehusene i løpet av få år fra 55 milliarder kr til 85 milliarder kr og fortsatt sliter, er det ikke bare et spørsmål om å bruke mer penger, det er også et spørsmål om å lage et system der vi får bedre styring med sykehusene. Hvis statsråder skal begynne å gå inn i enkeltbeslutninger i størrelsesorden 30–40 mill. kr, er det systemet ødelagt. Da har vi ødelagt det systemet som gir oss mer helse, både fordi vi bevilger mer penger enn vi har gjort før, og fordi vi bruker pengene bedre.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:17:08]: Venstre har respekt for den reformen som er gjennomført, selv om vi stemte mot den.

Det er også slik i stortingsalen at vi har lov til å reflektere. Et langt liv i politikken, ikke minst i en tidligere rolle som justisminister, har lært meg at det er ett perspektiv vi ofte forsømmer i Norge, og det er å ta hensyn til pårørende. Jeg har møtt mennesker som har fulgt syke mennesker til sykehus i 20 år, og først etter det tolvte året var det noen som spurte disse pårørende hvordan det stod til med dem. Jeg må innrømme at det seg tungt innover meg, for gjennom hele min opplæring og utdanning har jeg vært innstilt på å tenke at en i profesjonen gjør jobben sin, og pasientene og klientene får det de skal ha. Plutselig er det slik at man kolliderer med virkeligheten. Den virkeligheten er at det er mennesker som vi er opptatt av, det gjelder. Vi vet at disse menneskenes nærvær betyr noe.

Ser ikke statsministeren at det å finne en løsning med vett og forstand og med klokskap for å sørge for at pårørende kan være nær dem som trenger det, faktisk vil være å styrke tilliten til helsevesenet og tilliten til en kreftbehandling?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:18:08]: Jeg mener at representanten Dørum nå stilte et veldig viktig og godt spørsmål, nemlig spørsmålet om hvordan vi kan bidra til å bedre tilbudet til de pårørende.

For det første er jeg opptatt av at alle helseforetak, ikke bare Helse Sør-Øst, gjør det de kan for å få til det. Det kan være gjennom helsehotell, det kan være helsehotell drevet i helseforetakets regi, og det kan være helsehotell drevet i privat regi.

Vi ser også noen steder nå at det faktisk er overkapasitet i enkelte områder innenfor helsevesenet. Det vi ser, er at noen omdanner tradisjonelle sykehusposter til helsehotellposter. Det kan være et godt tilbud til de pårørende. Det avgjørende for meg er at jeg tror faktisk at de som er nærmest oppgavene, de som styrer og er i Helse Sør-Øst, er de som best ser hvordan vi løser det problemet, i stedet for at vi fra Regjeringens side går inn og griper inn i enkeltbeslutninger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:19:16]: Regjeringen har fått mye velfortjent kritikk for sine mange løftebrudd.

På ett område ser det imidlertid ut til at de rød-grønne har holdt hva de har lovet, og det gjelder deres ideologiske krigføring mot private alternativer. Det gjelder innenfor helse, rehabilitering, barnevern og rusomsorg. Nå har resultatene begynt å melde seg for brukerne av disse tjenestene.

Vi ser at sykehuskøene vokser og ventetiden øker, bl.a. fordi Regjeringen kutter i de private sykehusene.

Mange må vente lenge på rehabilitering, fordi det kuttes i tilbudet hos de private opptreningsinstitusjonene. Gode tilbud legges ned.

Det er en dramatisk økning i ventetiden for barn som trenger fosterhjem. Samtidig kutter Regjeringen i de private tilbudene, og gode private barnevernsinstitusjoner må legges ned.

Ventetiden for rusavhengige øker. Samtidig kuttes det i de private tilbudene.

Det ser nesten ut til å være et gjennomgående bilde at køene vokser, at mennesker i nød, mennesker som har behov for hjelp, blir stående i kø samtidig som det er gode, private tilbud som tilbyr hjelp, men at Regjeringen kutter i disse fordi man nærmest har en allergi mot de private løsningene.

Mener statsministeren at det er rettferdig, sosialt og solidarisk med en slik politikk, at mennesker som trenger hjelp, blir stående i kø samtidig som det er ledige plasser, gode plasser, i private institusjoner?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:21:14]: Det blir ikke mer penger av at det offentlige bevilger til private. Da er det de totale bevilgningene til helse, til rehabilitering og til rusomsorg som er det avgjørende. Det denne regjeringen har gjort, er å øke de totale bevilgningene. Derfor behandles det f.eks. langt flere pasienter nå enn da Høyre satt i regjeringskontorene. Høyres politikk handler om å svekke den felleskassen som gjør at vi har penger til å betale for helse, omsorg, velferd og mange andre viktige ting, fordi de fortsatt ønsker å bruke flere milliarder kr på skattelette framfor å ha penger i felleskassen.

Så er jeg tilhenger av at vi skal ha et samarbeid mellom private og offentlige. Det har vi i stor grad. For eksempel er Diakonhjemets sykehus, Lovisenberg og Feiringklinikken private ikke-kommersielle sykehus. Vi bruker dem, vi skal bruke dem, og de spiller en stor og viktig rolle i det norske helsevesenet.

Vi har også private tilbud innenfor rusomsorgen, og kommer fortsatt til å ha det. Helse Sør-Øst har f.eks. økt bevilgningene til rusomsorg. Det skjer etter anbud. Da er det noen som får, og andre som ikke får. Vi bruker mer penger på privat rusomsorg nå enn i fjor. Men det er fortsatt noen som får nei, fordi vi altså har den konkurransen om anbud som Høyre er tilhenger av. Da kan man ikke si at det er feil hvis noen får nei – det er en del av det systemet som Høyre og mange andre partier ønsker på en del områder.

Når det gjelder sykehus, er det riktig at det er noen færre som behandles ved private kommersielle sykehus

– vi snakker ikke om private som Diakonhjemmet eller Lovisenberg – mens det har vært en mye større økning av behandlede pasienter ved offentlige sykehus. Samlet sett er det altså en økning i antall behandlede pasienter. Vi behandler flere nå enn før.

Jeg tror på at det offentlige fellesskapet må ta ansvaret for et godt helsevesen, et godt tilbud til barn, barneomsorg og barnevern. Jeg mener at det er plass til private, spesielt ikke-kommersielle, men jeg er motstander av en kommersialisering av helsevesenet.

Jan Tore Sanner (H) [10:23:20]: Jeg tror den talen gjør lite inntrykk på de menneskene som har behov for hjelp, men som ikke får hjelp fordi Regjeringen nærmest har allergi mot private alternativer.

Dette handler ikke om at Regjeringen har bevilget mer penger, men om at Regjeringen har gitt et helt klart styringssignal til helseregionene om at man skal trappe ned bruken av private sykehus, trappe ned bruken av private rehabiliteringsinstitusjoner, trappe ned bruken av private barnevernsinstitusjoner og trappe ned bruken av private rusinstitusjoner. Dette kan ikke statsministeren vri seg unna. Det er en realitet at Regjeringen har gitt klart styringssignal om at man skal trappe ned bruken av private institusjoner.

Nå vet vi at det i Buskerud står klar en privat rusinstitusjon med 70 plasser, men fordi Regjeringen har gitt et så entydig signal om at man ikke skal velge private alternativer, blir denne institusjonen stående uten noen avtale med det offentlige.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:24:25]: Jeg gjen- tar: Det vi er opptatt av, er det som er best for pasientene, for barna, for dem som trenger velferdstjenester. Vi bruker private der vi mener det er riktig og nødvendig, men vi tror at det offentlige skal ha hovedansvaret og bør, ikke minst innenfor sykehusvesenet, ha hovedtyngden av tjenestene.

Men det er også mye feil i det som representanten Sanner sier. Når det gjelder private rehabiliteringsinstitusjoner – også bevilgninger til private rusinstitusjoner – har bevilgningene fra Helse Sør-Øst i løpet av det siste året økt med 12,6 pst. Det er mange som tilbyr i en anbudsprosess, og så er det sånn at noen får ja og andre får nei. Sånn er det når det er konkurranse. Hvis Høyre skal løpe etter alle dem som har fått nei, og si at de må få ja, har man jo fjernet hele poenget med det Høyre er for.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Inge Lønning.

Inge Lønning (H) [10:25:29]: Det blir ikke mer penger ved at man kjøper private behandlingsplasser, sier statsministeren. Det er selvfølgelig riktig. Derimot kan det tenkes at man får vesentlig mer igjen for de samme pengene. Det er et faktum at når Regjeringen bidrar til at veletablerte private rehabiliteringsinstitusjoner må stenge, eller gå for halv maskin, mens det offentlige bygger opp i egen regi, blir kostnadene når det gjelder døgnpris, tre til fire ganger så høye. Det vil si: Man får bare fjerdedelen så mye igjen

for pengene, og det burde jo interessere en sosialøkonom, skulle jeg tro.

Jeg har et par andre tall som jeg gjerne vil ha statsministerens kommentar til: I løpet av fjoråret økte kjøp av private helseforsikringer i Norge med 77 pst. Det er en stigning som begynte etter at den rød-grønne regjeringen tok over. Ved Aleris Privat sykehus i Oslo er antallet som betaler av egen lommebok, femdoblet i løpet av siste kalenderår. Den rød-grønne regjeringen utvikler således et to-delt helse- og omsorgsvesen i Norge. Hvilken kommentar har statsministeren til det?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:26:42]: Jeg understreker at det avgjørende for hvor godt tilbud vi har for helsetjenester og andre typer velferdstjenester, er hvor mye vi setter av av den samlede verdiskapingen til å finansiere det. Denne regjeringen har økt bevilgningene til rehabilitering, til helse, til rus, til mange andre viktige velferdsformål. Det kan vi gjøre fordi vi ikke bruker mange milliarder på skattelette. Vi bruker dem på velferd istedenfor.

Det andre er at vi er opptatt av å få mest mulig igjen for pengene. Derfor velger vi en kombinasjon av privat og offentlig der vi mener det tjener pasientene og brukerne. Derfor har vi f.eks. Feiringklinikken og Diakonhjemmet, og derfor bruker vi også i noen sammenhenger kommersielle tilbydere når det offentlige ikke har noe å tilby. Vi har mange eksempler på at det offentlige får bedre kapasitetsutnyttelse ved å bruke egen kapasitet. Vi ser det innenfor bl.a. røntgen og laboratorium, der den private andelen har gått ned, og der den offentlige har gått opp, fordi vi bruker vår egen kapasitet. Det er billigere og bedre enn å bruke de private kommersielle som ikke bare skal dekke kostnader, men også skal dekke avkastning og inntjening til eierne.

Så jeg føler at det er Høyre som her har ideologiske skylapper. Vi er opptatt av å gjøre det beste for pasientene.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:27:52]: Statsministeren skal få en fin anledning nå til å gjøre det beste for pasientene ved samtidig å fjerne denne såkalte misforståelsen om at de rød-grønne har aversjon mot private løsninger. Det kan statsministeren gjøre gjennom å be helseministeren klargjøre overfor Helse Sør-Øst at man ønsker at private skal kunne slippe til for å bygge sykehotellet ved Radiumhospitalet. En slik klargjøring løser altså dette problemet, sørger for at man ikke trenger å ta ned riggen som står klar, byggingen som er påbegynt, og at sykehotellet kan bli realisert i løpet av få måneder. Det kan statsministeren bidra til å klargjøre.

Så har jeg lyst til å rette opp et par tallfeil som statsministeren nettopp begikk. I Helse Sør-Øst sin egen styresak har de selv sagt at de ved å måtte sende pasientene til omkringliggende hoteller må betale en døgnpris på ca. 1 300 kr, mens hvis de kan gjøre det i egen regi eller gjennom et privat hotell på Radiumhospitalet, kan dette gjøres til en døgnpris som er langt lavere. Med andre ord: De har anslått en besparelse på 15 mill. kr i året!

Statsminister Jens Stoltenberg [10:29:00]: Jeg tror det er en grunnleggende misforståelse som Siv Jensen bygger hele sitt innlegg på, at jeg eller Regjeringen ved helseministeren har nektet Helse Sør-Øst å gå videre med sykehushotellet. Det har vi ikke gjort, men vi har gjort to ting: Vi har praktisert det som Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet er for, nemlig sykehusreformen, der det tilhører Helse Sør-Øst å bestemme hvordan de skal bruke pengene sine innenfor de rammene som er bevilget. Det er det ene. Vi står ved det styringsprinsippet som jeg mener er viktig for å holde orden i hele sykehusvesenet.

Det andre er at Helse Sør-Øst sin vurdering er at dette ikke er noen gratis gave fra private givere. Dette er noe som skal finansieres av Helse Sør-Øst sine budsjetter gjennom å dekke kapitalkostnader og driftskostnader. Det ville da gå ut over noe annet som Helse Sør-Øst mener er viktigere, som f.eks. akuttavdelinger og nye sykehus andre steder i landet. Den beslutningen har ikke jeg tatt, og den kommer jeg ikke til å gå inn i. Den beslutningen har Helse Sør-Øst tatt, og jeg respekterer den.

Siv Jensen (FrP) [10:29:57]: President! Til en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgingsspørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:30:10]: Det er nokre grunnleggjande forskjellar på dei private aktørane i helse- og omsorgssektoren. Forskjellen går mellom dei kommersielle og dei ideelle organisasjonane. Forskjellen går langt utover det at dei kommersielle driv for profitt, medan dei ideelle ikkje gjer det. Situasjonen for mange institusjonar drivne av ideelle organisasjonar er slett ikkje så idyllisk som statsministeren gjev inntrykk av her. Haraldsplass Diagonale Sjukehus i Bergen er eit eksempel på det. Dessutan er ideelle organisasjonar eit viktig supplement og korrektiv til dei offentlege helse- og omsorgstenestene. Forsking viser at eit samfunn som har eit aktivt frivillig organisasjonsliv, scorar høgt på mange område.

Eg stiller meg undrande til om statsministeren ser dette, så lenge Regjeringa fører ein anbodspolitik som truar tilbodet frå frivillige organisasjonar til tusenvis av pasientar, barnevernsbarn, eldre og rusmiddelmissbrukarar. I og med at pollensesongen no står framfor oss, er det snakk om ein frivillig-allergi?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:31:14]: Jeg er veldig enig med representanten Sørfonn og mener at Frivillighets-Norge, det ideelle Norge og Organisasjons-Norge gjør en formidabel og veldig flott innsats i det norske velferdssamfunnet på mange områder – helse, rusomsorg, barnevern osv. Det er grunnen til at jeg mener at vi skal føre en velferdspolitik der det er plass til denne type ideelle ikke-kommersielle organisasjoner og institusjoner, f.eks. Kirkens Bymisjon, Frelsesarmeen og mange andre. Det er også en av grunnene til at jeg er varsom med det som jeg føler at de to høyrepartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, står for, nemlig et ideologisk ønske om å bruke mar-

kedet der markedet ikke fungerer, bruke konkurranseutsetting og markedsmekanismer der de ikke virker. Det er også grunnen til at jeg håper at Kristelig Folkeparti tydelig ser dette, slik at de ikke støtter Høyres politikk på dette området rundt omkring i norske kommuner, der man ensidig driver gjennom en markedstenkning, som ikke bare rammer det offentlige, men som også veldig ofte rammer private ideelle organisasjoner.

Presidenten: Anne Margrethe Larsen – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Margrethe Larsen (V) [10:32:28]: Den nyeste statsråden, Anniken Huitfeldt, har faktisk vært ganske tydelig på å si noe om at i barnevernet må barnets behov komme foran ideologi. Jeg har et sitat fra Aftenposten den 4. april der hun sier følgende:

«Ideologi skal ikke stå i veien for barnets beste – deres behov kommer først.»

Likevel opplevde vi for noen uker siden ganske mye støy rundt institusjonen Hvalstad for mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år. Institusjonen er overfylt, men de gjør så godt de kan. Det er kun statlige institusjoner denne regjeringen vil satse på. Likevel er det mange mindreårige barn som er alene i verden, som har traumer, og som trenger hjelp. Samtidig står det godkjente barnevernsinstitusjoner, bl.a. Cocoon ressurscenter i Farsund, med oppredde senger, klare til å ta imot barn med traumer og barn som har vært utsatt for trafficking. Ser ikke statsministeren at her kommer ideologi foran barn?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:33:35]: Jeg er helt enig med Anniken Huitfeldt i at ideologi ikke skal stå i veien for barnas interesser. Da er det i tilfelle noe veldig galt med ideologien. Man skal ikke ha en ideologi som ikke sørger for at man ivaretar behovene til de svakeste, f.eks. barn. Derfor har vi innenfor barnevernet alltid hatt en kombinasjon av offentlige og private institusjoner. Jeg kan ikke og vil ikke mene noe om hver enkelt institusjon. Det jeg mener, er at de som er ansvarlige rundt omkring på de ulike institusjonene, alltid må vurdere både kvalitet og utnyttelse av kapasitet i egne institusjoner. Det er den type konkrete vurderinger av hva som tjener barnas beste, som avgjør om man velger en offentlig institusjon eller en privat institusjon. Men det er ikke noe prinsipielt galt i å ha private innenfor f.eks. barnevernet. Det har vi mye av.

Presidenten: Vi går over til neste hovedspørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:34:36]: Jeg vil fortsette der statsministeren slapp. Han slo fast at vi trenger de frivillige, ideelle institusjonene, og at vi ikke i så stor grad bør bruke markedsprinsipper og anbudsprinsipper i forhold til frivillig, ideell virksomhet.

Det som er interessant, er at under denne regjeringen er det motsatte i ferd med å skje. Fossumkollektivet er en ideell stiftelse, som gir tilbud til unge rusmiddelmissbrukere mellom 16 og 23 år. Her får disse ungdommene en ny sjanse i livet. De slipper å bli plassert sammen med eld-

re, slitne rusmiddelavhengige. De får det tilbudet de trenger. Likevel fikk ikke Fossumkollektivet fornyet sin avtale med staten nylig. Årsaken var at stiftelsen ikke nådde opp i en anbuds konkurranse, som det blir flere og flere av på dette området. Økonomien var viktigst.

Stadig flere rusmiddel-, omsorgs- og barnevernsinstitusjoner som er drevet av frivillige, legges ut på anbud under denne regjeringen. Det skjer til tross for at EØS-avtalen åpner for å unnta frivillige organisasjoner i helse- og omsorgssektoren fra krav om anbud, noe våre naboland Danmark og Sverige benytter i større grad. Det er uakseptabelt. Det ser ut som om Regjeringen synes det er bedre at disse menneskene står i en statlig kø, enn at de får hjelp hos en frivillig ideell institusjon. I stedet for den markedstenkningen som råder i dag, ønsker Kristelig Folkeparti et regelverk som sikrer et mangfold av tiltak i helse- og omsorgssektoren. Her handler det ikke om maskiner og bygninger, men om mennesker. Her er det avgjørende å gi forutsigbare og langsiktige tilbud til utsatte personer og sikre mangfold og valgmulighet.

Kristelig Folkeparti har fremmet et forslag her i Stortinget om at frivillige organisasjoner som yter helse- og omsorgstjenester på ideell basis, slik statsministeren snakker om, blir unntatt fra anbudskravet i lov om offentlige anskaffelser. Mitt naturlige spørsmål til statsministeren, etter det han har sagt her i Stortinget i dag, er: Vil statsministeren leve opp til det han har sagt, og støtte Kristelig Folkepartis forslag, eller vil han risikere at tusenvis av barnevernsbarn, eldre og rusmiddelmissbrukere mister sine tilbud?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:36:37]: Jeg mener at det representanten Høybråten nå tar opp, er en viktig problemstilling.

La meg først understreke et par grunnleggende ting. Det ene er at det også på dette området er slik at det er de totale bevilgningene, de totale rammene, som er avgjørende for hvor mye tilbud vi kan gi, f.eks. innenfor rusomsorgen. Når det gjelder tilskuddsposten til frivillig rusarbeid, er den nå på nesten 120 mill. kr. Det har vært en betydelig økning der de senere årene. Vi har også økt andre støtteordninger for rusarbeid. Da kan vi gi flere tilbud. Man kan være for eller imot å øke dette enda mer, men totalrammene er viktige.

Så har vi hatt en interessant debatt her i Stortinget i løpet av denne halvtimen. Først fikk jeg betydningsfulle spørsmål fra høyrepartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, der de ønsket flere kommersielle innslag, mer fri konkurranse, anbud og den type ting. Nå får jeg det jeg mener er en viktigere problemstilling på bordet, nemlig: Er det slik at de kommersielle går for langt, går anbudstenkningen for langt, slik at ikke det offentlige taper, men at de som står imellom de kommersielle og det offentlige, nemlig de frivillige ikke-kommersielle, taper? Det er en problemstilling jeg er villig til å se på, fordi vi er opptatt av å ha sterke frivillige organisasjoner. De gir et viktig bidrag på mange velferdsområder i det norske samfunnet.

Jeg vil være varsom med å tolke EØS-regelverket på stående fot i stortingssalen, for det er et komplisert og

sammensatt regelverk, men på noen av disse områdene er det strenge regler om offentlige anbud, som i hvert fall i noen grad begrenser mulighetene til å velge noen private framfor andre private. Vi skal se på det regelverket og se på hvilke juridiske muligheter vi har, og hva som kan være politisk riktig. Uansett mener jeg, på dette området som på de tidligere områdene som er drøftet, at vi trenger en kombinasjon av offentlige og ideelle private, og på noen områder er det også slik at det er riktig å benytte kommersielle som et supplement.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:38:42]: Kan jeg tolke statsministeren dit hen at han vil undersøke hvilket handlingsrom Regjeringen har i forhold til å unnta frivillige ideelle organisasjoner og institusjoner i helse- og omsorgssektoren fra anbudsrunder, og at han vil justere politikk og praksis i henhold til hvilket handlingsrom man har for slike unntak? Hvis det er tilfellet, vil jeg si at vi gjennom denne spørretimen har brakt en veldig viktig sak for veldig mange frivillige her i landet et godt stykke videre. Problemet er at statsministeren gir helseforetak et styringssignal som sier: Bruk ikke disse, eller bruk dem i mindre grad.

Jeg skal sitere fra en rapport til Aker sykehus, som har ansvar for rusbehandlingen i Helse Sør-Øst. Der heter det:

«Bruken av private institusjoner ligger som ønsket kraftig under måltallet.»

Statsministeren må da også gå gjennom hvilke styringssignaler som gis til helseforetakene, slik at de ikke tolker det slik at Regjeringen faktisk er mot alt som er privat, enten det er ideelt, frivillig eller kommersielt.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:39:51]: Regjeringen har vært veldig klar og tydelig på at vi ikke er motstandere – tvert imot er vi tilhengere – av de private som ikke er kommersielle. Det dreier seg om typer institusjoner som Diakonhjemmet, Lovisenberg Sykehus, Feiring-klinikken og institusjoner innenfor rusomsorgen som de senere årene har fått mer penger til rusarbeid fra frivillige organisasjoner. I den grad det har gått ut noe styringssignal, er det at vi har ønsket å redusere bruken av de kommersielle. Og der skjønner jeg at representanten Høybråten er enig med Regjeringen, for Høybråten er også urolig for at de kommersielle får for stor plass og går på bekostning av de private ideelle organisasjonene.

Så vil jeg bare si at jeg vil se på regelverket. Jeg vil se på argumenter for og imot, og vi vil benytte oss av det handlingsrommet som måtte være der. Jeg vil ikke si noe mer enn det jeg har dekning for. Vi skal se på regelverket, og se på argumenter for og imot, fordi jeg i utgangspunktet også er en sterk tilhenger av de private ikke-kommersielle organisasjoner og mener at kommersielle kan skape ubalanse i mange velferdssamfunn.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bjørg Tørresdal.

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:41:06]: Det er positivt at statsministeren vil ha fokus på de ideelle organisasjonenes viktige arbeid innenfor mange områder, bl.a. rehabili-

tering. Norsk pasientregister melder om at det fra 2005 til 2006 er blitt 16 pst. færre døgnbaserte opphold i oppretningsinstitusjoner. Og en økende andel av pasienter som ønsker å bruke oppretning, må betale dette selv. Det er med på å øke forskjellene i Norge.

Kristelig Folkeparti frykter at denne anbudspolitikken som vi har satt fokus på i denne spørretimen, kan føre til at tilbud fra frivillig sektor blir bygd ned til fordel for at kommersielle aktører og staten overtar – og det vokser.

Jeg vil ta et eksempel. Belegget ved Skogli Helse- og Rehabiliteringssenter har gått ned. I 2005 hadde de 135 senger, i 2007 64 senger. Nå har de fått avtale gjennom Helse Sør-Øst og NAV og kan igjen tilby noen flere senger, men det er midlertidig, og det gir lite forutsigbarhet for de ansette når det gjelder videre drift.

Ser statsministeren at resultatet av anbudspolitikken kan føre til et samfunn der de ideelle organisasjonene taper i dette viktige arbeidet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:42:13]: Jeg mener fortsatt at det er en viktig problemstilling, og jeg mener at den debatten vi har hatt i dag, har illustrert veldig tydelig at når vi bruker ordet «private», mener man veldig lett forskjellige ting. Når Høyre og Fremskrittspartiet snakker om private, som man gjorde i begynnelsen av debatten, snakker man om de private kommersielle. Dem mener jeg man skal være varsom med å bruke i velferdsproduksjonen. Jeg sier ikke at de ikke har en rolle. De har en rolle. Vi har kommersielle der også, men jeg mener at det kan gå på bekostning av både ønsket om et likeverdig tilbud og det verdifulle bidraget de private ideelle ikke-kommersielle, f.eks. kristne organisasjoner, yter. Derfor mener jeg at det er verdt å se på både hvilket rom regelverket gir, og argumenter for og imot å endre det regelverket. Så det skal vi se på, uten at jeg nå kan si endelig hva konklusjonen blir.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:43:11]: Det er tydelig at statsministeren er mer opptatt av hvem som eier institusjonen, enn av hvem som gir tilbudet ved institusjonen. Det må da være tilbudet som er det viktigste for dem som skal motta det.

Det er viktig at vi har et vell av tilbud, slik at den enkelte av oss – vi reagerer på forskjellig måte – kan ha noe å velge mellom, så vi kan få hjelp til slutt.

Statsministeren var inne på viktigheten av å ha mange forskjellige typer tilbud. Ja, da er det jo underlig at Fossanåsen Senter for rusmisbrukere ikke har fått avtale, og at ValdresKlinikken må stenge dørene, for de får ikke pasienter. Vi ser flere rehabiliteringsinstitusjoner som ikke får betalt for den kvaliteten som de gir. Spørsmålet i denne saken er ikke hvorvidt man bruker anbud eller ikke, men hva som legges inn i det anbudet som sendes ut.

Jeg har følgende spørsmål til statsministeren: Vil statsministeren sørge for at kvalitetskriteriet får en mye større plass når man legger ting ut på anbud, slik at man er sik-

ret kvaliteten i det tilbudet som gis, uavhengig av om det er det ene eller det andre som står på lønnslisten til dem som jobber der?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:44:21]: Først det grunnleggende. Det jeg er opptatt av, er at vi får styrket tilbudet til dem som trenger rusbehandling, helsetjenester og andre typer velferdstjenester. Derfor har vi bevilget mer til det. Det behandles flere, og det er flere som får et tilbud.

Så mener jeg at det offentlige må ha hovedansvaret. Det offentlige må finansiere det, og det må være et spleiselag. Derfor er jeg imot skattelettelser og for penger til det spleiselaget. Men så sier jeg jo at det er plass til andre – vi har lang historie for også å ha ikke minst private ikke-kommersielle typer organisasjoner osv.

Så er det slik at når vi først åpner opp for å ha anbud, som vi har på noen områder, eller i hvert fall forhandlinger med ulike private, vil det noen ganger være slik at man, bl.a. ut fra en vurdering av kvalitet, kommer til at den bør få oppdraget, ikke *den*. Da kan ikke jeg som statsminister sitte og si at hvert eneste nei i en slik konkurranse skal vi overprøve. Der stoler jeg faktisk, når det gjelder rus, på helseforetakene. De har fått økte bevilgninger, de har økt bevilgningene til kjøp av rustjenester, og så har de brukt dem på *den institusjonen* i stedet for på *den institusjonen*. Jeg har ikke tenkt å gå inn og overprøve de enkelte beslutningene. Jeg har tenkt å øke bevilgningene, slik at det kan bli mer behandling til dem som trenger det.

Presidenten: Sonja Irene Sjøli – til oppfølgingsspørsmål.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:45:36]: Statsministeren må slutte å spre usannheter om Høyres politikk. Vi ønsker et mangfold, og vi ønsker et samspill mellom det offentlige og det private.

Hovedproblemet når det gjelder rusbehandling, er at regjeringen Stoltenberg overhodet ikke har vært villig til å prioritere dem som sitter nederst ved bordet. Fagråd innen rusfeltet har uttalt at de gjennom de foregående helseministrene har fått satt seg inn til bordet, riktignok nederst, men at Brustad skyver rusfeltet tilbake under bordet. Det er også påpekt at bevilgningene er de dårligste på åtte år. Så jeg vil be Stoltenberg spare folk for sitt mantra om at sykehusene og kommunene har fått mer penger. I virkelighetens verden er det kutt i tilbudet.

Jeg vil spørre statsministeren om han kan være bekjent av å være den regjeringssjefen som har gjort minst for dem som trenger det mest, nemlig de rusavhengige. Vi må være villige til å prioritere dem. Hvis ikke vi som sentrale politikere kan gjøre det, blir de en salderingspost. Regjeringens politikk så langt viser at den innebærer at tilbud blir lagt ned.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:46:37]: Så vidt jeg hørte, sa representanten at det var feil at sykehusene og kommunene hadde fått mer. Det er ikke feil, det er helt riktig. Denne regjeringen har sørget for vesentlig mer pen-

ger til sykehus og vesentlig mer penger til kommuner. Det betyr ikke at det er nok, men det betyr at det nå blir brukt mer på omsorg, mer på dem som har det vanskeligst, enn da Høyre satt i regjering.

Når det gjelder f.eks. Helse Sør-Øst, har de økt bevilgningene til kjøp av rustjenester. Men det betyr ikke at alle som leverer et anbud, får tilslag på anbudet. Helse Sør-Øst vurderer kvalitet, kostnader og egenkapasitet, og så velger de noen framfor andre. Sånn må det være når det er et anbudsopplegg eller forhandlinger med ulike private leverandører. Det at noen får nei, er ikke bevis på at det er noe grunnleggende galt. Det betyr bare at selv om rammen øker og vi bevilger mer til kjøp av private rustjenester, er det ikke slik at alle får ja.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:47:47]: Som borger og bymisjonær har jeg behov for å si noe.

Det er ikke noen tvil om at folk med rusproblemer trodde at de skulle få et bedre tilbud når alt ble puttet i helsevesenet. Og det er et faktum at det er 70 færre private behandlingss plasser i Helse Sør-Øst nå. Det var 440, det er 370. Det er også slik, hvis jeg er blitt riktig informert, at det nå bare er ett sted hvor man får hjelp mer enn ett år.

Alle som har den minste peiling på hjelp overfor mennesker med rusproblemer, vet at de fleste trenger hjelp i mer enn ett år. Det hjelper ikke å lage verdens beste perfekte anbuds dokument bygd på uklanderlig forvaltningsjus hvis man glemmer menneskene som skal ha hjelp, bak dette. Så jeg vil innstendig be statsministeren gå inn i ombudsrollen, se på hva som skjer i disse systemene, se hvem som blir liggende igjen. Det kan godt tenkes at formaljusen er uklanderlig, at forvaltningsøkonomien er helt korrekt, men det blir noe galt når systemene er slik at folk blir liggende igjen og ikke får den hjelpen de skulle ha, og som vi politikere ønsket at de skulle ha. Er ikke statsministeren bekymret over dette?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:48:50]: Jeg er veldig bekymret for de enorme problemene og menneskelige tragediene som er knyttet til rusmisbruk – misbruk av narkotika, misbruk av alkohol, misbruk av rusmidler generelt. Det handler om forebygging, og det handler om behandling, rehabilitering. Vi har bevilget mer, og vi skal fortsette å bevilge mer, for det er fortsatt altfor lite.

Men i tillegg til forebygging og behandling handler det om noe annet også: Det handler om respekt, menneskeverd, at man ikke fornekte, at man ikke viser mangel på respekt for mennesker som er i dype livskriser. Så jeg tror at vi som samfunnsborgere og som politiske ledere i tillegg til å bevilge penger og vedta lover og forskrifter også har noe med å formidle en holdning til de menneskene som rammes av rus. Også det tror jeg vil hjelpe og bøte på problemene.

Presidenten: Da kan Odd Einar Dørum bli stående for å stille neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:49:56]: Hvis presidenten tillater meg fem eksistensielle sekunder i respekt for både statsministeren og meg, skal jeg begynne nå.

Statsministeren bruker ofte fine ord om at vi skal ha verdens beste skole, men synes uforberedt på hva som skal til for å få til de riktige handlingene. La meg gi statsministeren et lynkurs i virkelighetsforståelse. Vi har nettopp fått tall fra Samordna opptak om søkning til lærerutdanningen, som viser at det er nedgang i søkningen til allmennlærerutdanningen, nedgang i søkningen til den femårige utdanningen, nedgang i søkningen til faglærerutdanningen. Så vet vi at i fjor var det 17 pst. nedgang i søkningen til allmennlærerutdanningen, og ifølge avisen Vårt Land har vi siden 1996 fått en halvering av antall søkere til allmennlærerutdanningen, slik at vi nå bare har like mange søkere som vi har plasser. I tillegg vet vi at i løpet av få år vil vi på grunn av aldersfordelingen på de lærerne som nå jobber i skolen, virkelig mangle lærere.

Dette er en virkelighet som krever handling, og Venstre har prøvd å bringe elementer inn i debatten. Når vi fremmer forslag om systematisk videreutdanning for at lærerne skal føle status og respekt og stå i yrket, blir det nedstemt av de rød-grønne. Når vi fremmer forslag om at vi skal ha nasjonale rekrutteringsplaner for på bred basis å rekruttere lærere, blir det nedstemt av de rød-grønne. Når vi så fremmer forslag om å bedre kvaliteten på lærerutdanningen, med mer faglig fordypning, mer pedagogikk og mer øvelse, sitter de rød-grønne musestille, fordi de venter på en stortingsmelding.

Er det nå blitt slik at statsministeren gjør noe utover det å love stortingsmeldinger som lar vente på seg, eller er det slik at han rett og slett leder en regjering som ikke er forberedt på de praktiske og konkrete handlingene som skal til for å gi oss gode lærere og mange nok lærere i dette landet vårt?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:51:49]: Først vil jeg gjerne si at i skoledebatten må vi greie en balansegang mellom det å se problemene og det ikke å svartmale. Det er mange utfordringer og problemer i norsk skole. Det er mye som ikke fungerer godt nok, men det er også svært mye som fungerer veldig bra. Hvis vi ikke får fram det, tror jeg vi bare svekker skolen ytterligere, svekker motivasjonen for å bli lærer, svekker rekrutteringen til læreryrket ytterligere.

Det som fungerer bra i norsk skole, er faktisk at det store flertallet lærer det de skal lære. Våre skoler bidrar mindre til sosial ulikhet, faktisk mer til sosial utdanning, enn skolene i de fleste andre land. Vi scorer høyt på noen mål i internasjonale statistikker, men så sliter vi på andre, bl.a. i en del naturfag og i en del språkfag. Da er læreren nøkkelen. Derfor ønsker vi å styrke både utdanning av lærere og etter- og videreutdanning av lærere. Dette var et hovedbudskap i min nyttårstale, og siden da har vi hatt tett dialog med skolens folk, ikke minst mange lærere.

Det vi jobber med nå, er tiltak knyttet til et par-tre ting: Det ene er å styrke lærerutdanningen. Det vi da ser på, er mulighetene for mer tid til fordypning i spesielle fag. Det andre er at lærere forteller oss at de gjerne ønsker mer

praksis. De har vært på lærerskole i mange år, men nesten ikke undervist. Og det tredje er det å lære gjennom mer tid til pedagogikk. Når det gjelder etter- og videreutdanning av lærere, er hovedmeldingen vi får, at vi har for mange korte kurs og for lite systematisk kompetansegivende etterutdanning.

Alt dette vil vi presentere i stortingsmeldingen. Jeg har respekt for stortingsmeldinger, for det er den måten Regjeringen kan legge fram sine forslag på, drøfte dem med Stortinget og så følge dem opp.

Odd Einar Dørum (V) [10:53:55]: Mitt innlegg ble avlevert i kjærlighet til skolen, til gode lærere, til flotte folk som gjør noe.

Poenget må jo være at de må vite at de får etterfølgere. Poenget må være at de virkelig får det faglige påfyllet de har krav på. Det er å vise respekt overfor det som er byggesteinen i skolen.

Jeg har selv kommet ut av en sjuårig folkeskole, og hva var det den lærte meg? Jo, at lærere som var gode lærere i sitt fag og trygge som voksne, bar de fleste gjennom det meste. Det er denne kjærlighetserklæringen som lå til grunn for mitt alvorlige spørsmål til statsministeren.

Det er ofte slik at vi i Norge har skapt gode tiltak lokalt, og det har bygd seg nasjonalt. Det kanskje tyngste eksemplet er at velferdssamfunnet, velferdsstaten vil noen si, ble bygd gjennom velferdskommunen, ikke minst i den byen som vi er i nå, Oslo. Det er altså slik at i Oslo er det vedtatt å satse på en systematisk videreutdanning for lærerne i Oslo-skolen – det begynner til høsten. Er det slik at statsministeren vil sette seg inn i og lære av dette tiltaket og gjøre det om til noe vi også kan satse på nasjonalt, ut fra at vi bygger nedenfra i Norge?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:55:01]: Jeg mener vi har mye å lære av mange kommuner i skolepolitikken, for det er et mangfold, og mange har veldig gode erfaringer og gode resultater. Jeg har sett på det man gjør i Oslo. Vi har også snakket med andre kommuner. Og igjen er det slik at fordi kommuneøkonomien er styrket, er det lettere for flere kommuner å satse mer på skolen, enten det er i form av flere timer, som nå kommer, eller det er i form av mer etter- og videreutdanning av lærere.

Det ble lagt inn en ganske betydelig sum fra den forrige regjeringen til etter- og videreutdanning av lærere. Vi har videreført bevilgningene, og vi må se på hvordan vi nå kan håndtere de pengene også i framtiden, slik at det er penger til etter- og videreutdanning av lærere.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Vera Lysklætt.

Vera Lysklætt (V) [10:56:02]: Jeg er veldig glad for at statsministeren har uttrykt ambisiøse mål for skolen, og i det håper jeg at han også inkluderer skolen for de samiske elevene her i landet. I den samiske skolen mangler vi og har over lang tid manglet samiske lærebøker. Dette er noe jeg har fokusert på opptil flere ganger i denne salen uten at det har skjedd noen forbedringer av den grunn.

Nå viser det seg at det står og lenge har stått rundt 150 000 nye, ferdigproduserte samiske lærebøker lagret på ulike forlagslager rundt omkring, og det uten at noen av disse på noen som helst måte har kommet de samiske elevene og lærerne til gode. Vil statsministeren med henvisning til de ambisiøse mål han har for skolen, omgjøre ord til praktisk handling og sørge for at det snarest ryddes opp i denne saken, slik at også de samiske elevene over hele landet kan få de lærebøkene og den opplæringen de har krav på?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:57:02]: Jeg mener som spørsmålsstilleren at alle barn i Norge, også samiske barn, har krav på en god utdanning, og at samiske barn har krav på læremidler på samisk. Jeg kjenner ikke til at det er 150 000 lærebøker på lager rundt omkring i norske forlag, men det skal jeg ta med tilbake til Kunnskapsdepartementet og be dem undersøke saken.

Regjeringen ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil om kort tid legge fram en egen stortingsmelding om samepolitikken. Utdanning er en viktig del av den meldingen for å sikre samer reelt sett samme rett til utdanning som andre deler av befolkningen i Norge.

Presidenten: Anders Anundsen – til oppfølgingsspørsmål.

Anders Anundsen (FrP) [10:57:54]: Hvis en skal rekruttere lærere, er det viktig at lærerjobben blir attraktiv, og etter- og videreutdanningsmuligheter for lærere er en del av virkemidlene for å gjøre lærerjobben attraktiv. Vi hører jo hva statsministeren svarer på spørsmålene her i dag, og vi har hørt hva regjeringspartienes representanter har sagt tidligere om etter- og videreutdanning. Det er nesten som å høre opposisjonens forslag bli gjentatt både av statsministeren og av skolepolitiske talsmenn for regjeringspartiene. Blant annet i Utdanning nr. 7 sier Gerd Janne Kristoffersen, som er utdanningspolitisk talsmann for regjeringspartiene: «Vi må få på plass et system for etter- og videreutdanning av lærere.» Få dager senere stemmer regjeringspartiene imot konkrete forslag fra Fremskrittspartiet og den øvrige opposisjonen som skal sikre nettopp et godt etter- og videreutdanningssystem for lærerne. Vil statsministeren nå sørge for at det blir bedre samsvar mellom det statsministeren og utdanningspolitikere i regjeringspartiene sier, og det de samme partiene gjør ved voteringer i stortingsalen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:58:52]: Det er en veldig vanlig – hva skal vi si – metode fra opposisjonspartiene, og spesielt fra Fremskrittspartiet, bare å legge inn veldig mange forslag. Vi har fra Arbeiderpartiets side gjennom mange år stemt mot forslag som bare kommer over bordet i Stortinget, fordi vi ønsker en god forberedelse og en god kvalitetssikring før vi endelig gjennomfører tiltak f.eks. for å styrke lærerutdanningen. Derfor har vi varslet tiltak – og det kommer tiltak – for å styrke lærerutdanningen i den stortingsmeldingen som Stortinget får. Da får en grunnlag for å foreta den nødvendige styrkin-

gen av lærerutdanningen. Vi kommer til å legge fram våre forslag, stemme for dem og invitere opposisjonen gjerne til brede flertall for den type forslag.

Presidenten: Gunnar Gundersen – til oppfølgingsspørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [10:59:51]: «Balansegang», sa statsministeren i sitt første svar. Jeg blir litt provosert når jeg hører at man hele tiden skal vektlegge at ting fungerer bra, og at det må være en balansegang. Det hjelper den ene av de fem som går ut av skolen med problemer med lese- og skriveferdighetene, fryktelig lite, når man ikke har fokus på at vi faktisk har store utfordringer i skolen. Der kom det et taktskifte under forrige regjering.

Så sier også statsministeren at han ønsker å styrke lærerutdanningen. Ja vel – den nasjonale dugnaden som statsråd Djupedal varslet, er gått over i to års ventetid på en stortingsmelding, til tross for at mange av utfordringene kun var driftsmessige utfordringer – det går på ledelse, det går på å analysere tallene i lærerutdanningen, og det går på å ta tak i problemstillingene daglig. Statsministeren har knyttet suksessen i skolen opp til sin egen stilling i form av nyttårstalen. Vi har hatt tre tapte år når det gjelder fokus på kunnskap, kvalitet og krav i skolen, og jeg vil bare spørre: Når kommer taktskiftet, eller er det slik at det siste året også blir et tapt år?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:00:56]: For det første tror jeg at velgerne og skolen ikke fortjener at vi driver et slags svarteperspill mellom partiene om problemene i skolen, for ulike partier har sittet med regjeringsansvar, og ulike partier må erkjenne at hadde vi hatt en veldig enkel oppskrift på hvordan vi sikrer kvaliteten, hadde dette vært gjort for lenge siden. For det andre har det blitt gjort konkrete ting mens vi har sittet med regjeringsansvaret. Det ene er at det er sørget for flere timer. Norske barn i småskolen har færre timer enn de fleste barn i andre europeiske land – nå blir det flere timer i språk og i matematikk. Det mener vi kan styrke kvaliteten. Det andre vi har gjort, er at vi har bevilget vesentlig mer penger til kommunene. Også det gir grunnlag for å styrke kvaliteten i skolen. Og det tredje er at det hvert eneste år er bevilget ekstra midler til etter- og videreutdanning av lærere. Derfor er det mer etter- og videreutdanning av lærere nå enn før. Utfordringen er at innholdet i denne etter- og videreutdanningen kanskje er litt for mange korte kurs. Det trengs noe mer systematisk når det gjelder kompetansegivende etterutdanning, og det er det vi nå ser på.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:02:09]: Disse flere timene som statsministeren henviser til, blir gjennomført i skolebygg som dessverre ikke er av den kvalitet som de burde vært. Det er alvorlig når Utdanningsdirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet melder at over halvparten av rapporterte skolebygg er i strid med loven. Et dårlig arbeidsmil-

jø hindrer trivsel, det hindrer motivasjon, og det hindrer god læring. Her hadde jeg faktisk ventet at Regjeringen og Kunnskapsdepartementet, da den rapporten kom, tok ansvar og ønsket å være med og skape en god skole. Isteden hører vi i NRK statssekretæren, som nå skal sende et skarpt brev om «skjerpings» til kommunene nok en gang. Det er blitt et refreng hver gang det er utfordringer som skolen må ta tak i. Dette føler Kristelig Folkeparti blir en ansvarsfraskrivelse. Vi har hatt en vellykket låneordning – rentefri. Kristelig Folkeparti ville videreføre den. Burde ikke Regjeringen heller være med på å gjennomføre den ordningen, istedenfor nok en gang å skylde på kommunene?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:03:15]: Det avgjørende for kvaliteten ved norske skolebygg er jo de totale rammene for norske kommuner. De har økt betydelig. Det er kommunene som eier, driver og vedlikeholder skolebyggene, og vi har gjennomført den opptrappingen med øremerkede tilskudd som vi lovet, og har lagt på også noen ekstra milliarder der – flere regjeringer har gjort det. Men nå mener vi at det er viktig at vi også stoler på kommunepolitikerne, og i noen kommuner kan det være slik at det som trengs mest, er flere lærere i forhold til antall elever, i andre kommuner kan det hende at det som trengs mest, er oppussing av et skolebygg. Derfor gir vi nå pengene mer som frie midler, mindre som øremerkede midler. De kan brukes på skole likevel, men vi tror altså at behovene varierer mellom ulike kommuner. Noen steder handler det om innholdet i klasserommene, andre steder handler det om å pusse opp klasserommene, og derfor mener vi at kommunene selv må avgjøre.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen over.

Som tidligere vedtatt, vil vi nå behandle sak nr. 2.

Sak nr. 2 [11:07:37]

Referat

(227) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik og Siv Jensen om å sørge for realisering av sykehotell ved Radiumhospitalet/Montebello. (Dokument nr. 8:107 (2007-2008))

Presidenten: Presidentskapet foreslår at saken sendes til helse- og omsorgskomiteen. Siv Jensen har bedt om ordet.

Siv Jensen (FrP) [11:07:58]: I utgangspunktet er dette en sak som haster svært mye, ikke minst fordi man er i ferd med å rive ned riggen på tomten. Men fordi statsministeren i spørretimen gav uttrykk for at han ikke ville motsette seg at private bygger sykehotell, oppfatter jeg det som et så positivt signal at vi aksepterer innstillingen om å sende dette til behandling i komiteen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet.

Votering:

Presidentskapets forslag om å sende saken til helse- og omsorgskomiteen ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Stortinget går da tilbake til sak nr. 1, ordinær spørretime.

Eirin Faldet overtok her presidentplassen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Ingebrigt S. Sørfonn til utenriksministeren, vil bli besvart av forsvarsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Martin Engeset til miljø- og utviklingsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 9, fra representanten Ketil Solvik-Olsen til miljø- og utviklingsministeren, vil bli besvart av kunnskapsministeren på vegne av miljø- og utviklingsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Bård Hoksrud til justisministeren, er overført til arbeids- og inkluderingsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 17, fra representanten Anders Anundsen til kunnskapsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 9, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 1

Svein Flåtten (H) [11:09:28]: Spørsmålet er som følger:

«Renten er økt med 3,5 prosentpoeng under den nåværende regjering. Sammen med internasjonal finansuro medfører dette at bankenes utlånsrente ligger på 8–9 prosent og er mer enn doblet for det sårbare boliglånsmarkedet. Det anslås at flere hundre tusen husholdninger allerede er på grensen av sin tåleevne.

Mener statsråden at finanspolitikken har noen rolle i denne situasjonen, og hvordan vil hun i så fall bruke den for å bedre situasjonen for de med raskt økende boomkostninger?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:10:18]: I den høykonjunkturen som norsk økonomi er inne i, har det vært naturlig med en gradvis normalisering av rentenivået. En

gradvis oppgang i renta ble varslet fra Norges Bank allerede lenge før denne regjeringen tok over. Helt siden våren 2005, da Høyre styrte Finansdepartementet, har det vært klart at renta ville gå opp.

Jeg vil i denne sammenhengen også minne om sentralbanksjefens svar på representanten Sanners spørsmål under høring i Stortinget om pengepolitikken i fjor om hvilke konsekvenser det vil ha for renta at man i dag fører en finanspolitikk som er svakt ekspansiv. Sentralbanksjefen sa da:

«Det viktigste som ligger bak det at vi nå har renteøkninger, er at renten var så lav – den var så lav i Norge, og den var så lav ute. Det at vi har hatt en så unormalt lav rente, har skapt vekst i økonomien, og der må vi svare med renteøkninger.»

I fjerde kvartal 2007 var den gjennomsnittlige utlånsrenta i bankene 6,65 pst. Statistikk for gjennomsnittlig utlånsrenta i første kvartal 2008 frigis først i slutten av mai, men at rentenivået skulle være så høyt som 8–9 pst, som antydnet i representanten Flåtten's spørsmål, virker ikke sannsynlig. Hvis folk har boliglånsrenter i den størrelsesorden, vil jeg anbefale dem om å ta kontakt med banken og å undersøke hva andre banker kan tilby.

Det har vært en rekordhøy sysselsettingsvekst de siste årene. Det har aldri vært så mange folk i arbeid. Arbeidsløsheten er veldig lav, og 200 000 flere er i jobb nå enn i 2005. Det er 160 000 flere enn det Norges Bank forutså våren 2005. Den positive utviklingen i arbeidsmarkedet og den høye inntektsveksten over flere år har gitt mange husholdninger veldig mye bedre økonomisk armslag og et tryggere livsgrunnlag. Det er viktig for dem med økte bokostnader.

Det viktigste målet for den økonomiske politikken for vår regjering er lav ledighet og bærekraftig vekst. Det er det vi legger vekt på når vi fører en økonomisk politikk som bidrar til en balansert utvikling i norsk økonomi, og til at renta ikke blir unødvendig høy. Vi følger handlingsregelen, slik som tidligere regjeringer også har gjort. Den legger opp til en gradvis opptrapping i bruk av oljeinntektene i takt med det som er utviklingen i forventet realavkastning av Statens Pensjonsfond – Utland. Men vi må selvfølgelig se på hva som er kapasiteten i norsk økonomi, på hvordan vi håndterer handlingsregelen, som i utgangspunktet har beregnet en realavkastning på 4 pst. fra år til år. Nå har vi en situasjon med press i norsk økonomi, og derfor har vi holdt igjen i de siste budsjettene når det gjelder bruk av oljepenger. Det er i tråd med hvordan nesten hele Stortinget har innrettet den økonomiske politikken, også Høyre. Representanten Flåtten kommer jo fra et parti som ikke på noe tidspunkt har foreslått en alternativ økonomisk politikk i forhold til de rammene Regjeringen har foreslått, som ville hatt noen betydning for rentenivået.

Dersom Regjeringen i stedet skulle innrette budsjettpolitikken med sikte på at det viktigste målet ikke var lavest mulig arbeidsløshet, men lavest mulig rente, måtte det kuttes på svært mange områder over stor skala. Det ville betydd at offentlig finansiering av skole, helse, omsorg, barnehager, jernbane, samferdsel osv. ville fått innstram-

minge og kutt i mange milliarder kroner-klassen. Derfor mener jeg at vi i tråd med vår plattform har klart å finne det balansepunktet som tar hensyn til de viktigste tingene i økonomien, og at et rentenivå på mellom 5 og 6 pst. er det som Norges Bank kaller for et normalt rentenivå.

Svein Flåtten (H) [11:14:55]: Bakgrunnen for mitt spørsmål er bekymringen for alle låntakerne som nå får en betydelig høyere rente. De som har et lån på rundt 1,5 mill. kr, har fått økt sine renteutgifter med opp mot 40 000 kr i året. Jeg oppfatter at finansministerens beskjed til dem ikke er noe annet enn at dette er en normalisering av rentenivået.

Spørsmålet mitt gikk på hva hun kunne tenke seg å gjøre i forhold til finanspolitikken. Jeg får da et svar om at Høyre ikke har noen alternativer. Mitt spørsmål går først og fremst på hvilke alternativer finansministeren har til dette. For normalnivået oppleves ikke som normalt for låntakerne. De har gått inn i dette lånemarkedet i perioden fra 2001 og har hatt et helt annet forhold til hva som var normalt.

Har dette noen betydning for hva finansministeren tenker om finanspolitikken fremover, i de kommende budsjetter?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:16:06]: Det har stor betydning for hvordan vi tenker rundt budsjettet for 2009, som vi nå er i ferd med å utarbeide, at ikke budsjettet i seg selv skal bidra til en unormal vekst i renta. Det er jo bakgrunnen for at vi har holdt igjen på bruken av oljepenger.

Det som ikke er aktuelt for vår regjering, er å kutte med milliarder av kroner i offentlige budsjetter for å holde en unormalt lav rente over tid. Det er ingen som har tatt opp lån nå, som kan ha vært ukjent med at renta kom til å nærme seg et mer normalt nivå. Det har Norges Bank sagt, og det har jeg sagt helt siden jeg startet. Så dette kommer ikke som en overraskelse på noen.

Det unormalt lave rentenivået har også bidratt til en kraftigere vekst i boligprisene enn det som ellers ville ha vært tilfellet, og har på den måten rammet mange som har vært i etableringsfasen.

Svein Flåtten (H) [11:17:14]: I oktober 2005, da Bondevik-regjeringen leverte sitt siste budsjett, var anslaget på styringsrenten på under 3,5 pst. i april 2008, og et maksimum på under 4 pst. Jeg tror det å snakke om en normalisert rente, og da ønske seg tilbake til f.eks. 1990-tallet, lenge før både handlingsregel, inflasjonsmål og globalisering ikke er noen særlig trøst for de låntakerne som nå sliter med en sterkt økende rente. For flere hundre tusen i dette landet er boutgifter også velferd.

Spørsmålet til finansministeren er derfor nok en gang: Vil hun ta sterkere grep i budsjettpolitikken med tanke på at vi nå ser en så uønsket utvikling for mange låntakere?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:18:17]: Jeg synes at representanten Flåtten skal stille det spørsmålet til seg selv, for Høyre har ikke lagt fram noen alternative statsbudsjet-

ter som skulle tilsi at et unormalt lavt rentenivå i Norge hadde fortsatt. Hvis man skulle gjort det, måtte det kuttes milliarder av kroner i offentlige budsjetter. Det har Høyre ikke gjort.

Nå er det sånn at den gledelige nyheten siden våren 2005, da Norges Bank regnet med at rentenivået ville komme opp i 4,8 pst. i løpet av 2008, er at det er langt flere mennesker sysselsatt enn det man trodde på det tidspunktet, ca. 160 000. Og det er ingen som klarer å holde en historisk lav arbeidsløshet over tid sammen med et unormalt lavt rentenivå. Det har ikke Høyre noen oppskrift på, og det har ingen andre noen oppskrift på. Så jeg synes at Høyre skulle gjøre hjemmeleksa si før de går ut og gir inntrykk av at hvis det fortsatt hadde vært en borgerlig regjering, så hadde man hatt et unormalt lavt rentenivå i Norge.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingebrigt S. Sørfonn til utenriksministeren, vil bli besvart av forsvarsministeren på vegne av utenriksministeren.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:19:49]: Eg er takknemleg for at forsvarsministeren vil svara på spørsmålet mitt. Spørsmålet lyder slik:

«I 2006 vart dei israelske soldatane Ehud Goldwasser og Eldad Regev kidnappa av Hizbollah, medan soldaten Gilad Shalit vart kidnappa av palestinatar. Å vera fange/gissel hos kyniske terroristar over lang tid er ei umenneskeleg påkjenning. For om lag eit års tid sidan stadfesta UD at dei var i kontakt med Hamas om saka.

Kva har utanriksministeren sidan gjort, og kva vil han vidare gjera for å medverka til at dei israelske soldatane vert sette fri?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:20:36]: Som det ble sagt, ble de israelske soldatene Regev og Goldwasser bortført av Hizbollah. Norge har ingen dialog med Hizbollah om denne saken.

Gilad Shalit ble bortført av Hamas. Fra norsk side har vi tatt opp denne saken med Hamas på humanitært grunnlag, bl.a. etter forespørsel fra Shalits far.

Norges involvering i denne saken har også skjedd gjennom kontakter med relevante aktører. Det er norsk syn at en løsning knyttet til spørsmålet om fangeutveksling på en avgjørende måte vil kunne skape et bedre klima mellom partene, også for å finne løsninger på andre problemer som synes fastlåste. Dette har vært formidlet til de relevante parter.

Fra norsk side har også spørsmålet om behandlingen av både israelske og palestinske fanger vært tatt opp gjentatte ganger med de relevante parter.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:21:48]: Eg takkar statsråden for svaret.

Bakgrunnen for spørsmålet mitt er at eg kjenner til at det var ein kontakt med Hamas. Det vart meldt i Dagsavisen for ca. eitt år sidan. Men etter den tid har det vore ei

øyredøyvande stille. Allmenta har iallfall ikkje registrert at det har skjedd noko sidan den tida. Dette er jo ei djup menneskeleg tragedie både for dei det gjeld, og sjølvstapt for dei pårørande. Det skal ikkje så mykje fantasi til for å skjøna det.

I og med at staten Israel dette året feirar 60-årsjubileum, hadde det vore ein gest til Israel dersom ein kunne hjelpa til å løysa denne situasjonen. Det ville heilt klart få konsekvensar langt utover dei enkeltpersonane som dette gjeld.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:22:48]: Jeg forstår at det kan være ønskelig å få vite mer om disse sakene, men det som blir registrert fra norsk side, er at det allerede pågår forhandlinger om disse kidnappingssakene mellom de berørte partene – for Shalit-sakens vedkommende også gjennom egyptisk mellomkomst.

Norge har ikke til hensikt å ta del i disse forhandlingene. Vi er også kjent med at Shalit-saken ble diskutert i møte mellom Hamas og tidligere president Jimmy Carter 21. april. Hamas lovet da å etterkomme en forespørsel fra Carter om å la Shalit få sende brev til sine foreldre.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:23:37]: Ja, eg har stor forståing for måten som forsvarsministeren uttrykkjer seg på i denne saka, men samtidig er det veldig viktig at offentlegheita er oppteken av det dersom ein skal få løyst dette. For me lever i ei medietid der ting «poppar» opp. Så vert det til tausheit omkring det – og så ein masse djupe tragediar. Så kanskje kunne det ha vore løyst – det vert berre liggjande der.

Poenget mitt er at Noreg har hatt og har ein stor tillit hos dei ulike partane i Midtausten-konflikten, og det er viktig at me både brukar denne tilliten og styrkjer denne tilliten. Så eg vel å tolka statsråden sitt svar positivt på den måten at dette er ei sak som ein ikkje har lagt på hylla, men at ein brukar dei kanalane som finst, for å få ho løyst. Eg håpar kanskje òg at spørsmålet mitt kan bidra ytterlegare til at så skjer.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:24:41]: Jeg kan jo bare bekrefte også det som ble sagt av spørren, at Norge har stor tillit i Midtøsten-konflikten. Men i disse sakene er det gjort som redegjort for i svaret.

Spørsmål 3

Torbjørn Hansen (H) [11:25:18]: Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Høyskolemiljøet i Bergen oppfatter situasjonen med byggestopp som svært alvorlig. Regjeringen har begrunnet stillstanden med press i byggemarkedet. Nå er det klare tegn til at presset avtar. Blant annet viser Prognosesenteret en nedgang på 20 pst. for igangsettingen av nye boliger i 2008. Høyskolen vil de første 3 årene medføre en høyst begrenset aktivitet på hhv. 80, 170 og 260 millioner kroner.

Vil Regjeringen allerede i år varsle byggestart etter-

som begrunnelsen for byggestopp er i ferd med å forsvinne?»

Statsråd Tora Aasland [11:25:57]: La meg først understreke at jeg er godt kjent med at en rekke byggeprosjekter i universitets- og høyskolesektoren venter på å bli realisert. Jeg kan særlig nevne nytt bygg for odontologit utdanningen ved Universitetet i Bergen, nybygg for sykepleierutdanningen i Oslo samt samlokaliseringsprosjektet ved Høgskolen i Bergen. Alle tre prosjektene er høyt prioritert.

Hensiktsmessige og funksjonelle bygg er en viktig målsetting innen universitets- og høyskolesektoren. Dette vil jeg gjøre alt jeg kan for å oppfylle. Nybygg på Kronstad vil samlokalisere høyskolen på ett campusområde og gi nye og formålstjenlige lokaler for virksomheten.

Samtidig er byggeprosjektet for Høgskolen i Bergen et av de største prosjektene i universitets- og høyskolesektoren, med en kostnadsramme på vel 1,8 milliarder kr i prisnivå 1. juli 2009.

Regjeringen har ikke funnet rom for startbevilgning til nye byggeprosjekter i statsbudsjettet for 2008. Selv om det er tegn til at presset i byggemarkedet er i ferd med å avta noe, er det fortsatt grunn til å vurdere prosjekter i denne størrelsesorden med hensyn til et opphetet byggemarked og økonomiske konjunkturer.

Jeg ønsker å understreke at nybygg for Høgskolen i Bergen er blant de høyest prioriterte byggeprosjektene i universitets- og høyskolesektoren. Samtidig vil jeg framheve at det er Stortinget som vedtar startbevilgning til nye bygg. Bevilgninger til igangsetting av nye investeringsprosjekter må også ses i sammenheng med den samlede budsjettssituasjonen for hvert år, noe som har konsekvenser for framdriften for de respektive prosjektene. Jeg kan derfor ikke på vegne av Regjeringen bekrefte byggestart i år for dette prosjektet, men jeg kan bekrefte at det står på min prioriteringsliste over de tre viktigste og høyest prioriterte byggene.

Torbjørn Hansen (H) [11:27:41]: Jeg vil takke for svaret, selv om svaret ikke gav avklaring på det som er mitt kjernesporsmål i denne saken, nemlig om det er press i byggemarkedet som er årsaken til byggestoppen, eller om byggestoppen i utdanningssektoren er en del av det vi beskriver som hvileskjær for høyere utdanning i Norge. Vi har nemlig ikke sett tilsvarende investeringsstopp på andre områder i offentlig sektor.

Dette er ganske viktig for min del, fordi de rød-grønne partiene i Hordaland bruker mye tid og krefter på å forklare den uheldige situasjonen for utdanningsbyggene i Bergen med det stramme forholdet i byggemarkedet – som da er et faktum. Men den forklaringen blir veldig lite troverdig dersom Regjeringen nå når presset i byggemarkedet dempes, når det ikke er det samme presset, likevel ikke utløser disse byggene. Vi ser jo her at når det gjelder høyskolen, vil det medføre en høyst begrenset aktivitet de første tre årene.

Så jeg spør på nytt: Er det byggemarkedet eller prioriteringssporsmål som er utfordringen når det gjelder disse byggene?

Statsråd Tora Aasland [11:28:44]: Jeg kan forsikre spørteren om at det ikke er prioritering fra min side eller fra Kunnskapsdepartementets side. Vi ønsker at de byggene skal bli realisert i den prioriterte rekkefølgen som jeg nevnte, og dette bygget som det er spurt om her, nemlig Høgskolen i Bergen, er et av dem som står høyest på vår liste. Jeg må innrømme at odontologibygget ved Universitetet i Bergen står foran dette. Men det er situasjonen i byggemarkedet som er den aller viktigste begrunnelsen for at man ikke har klart å få rom for dette så langt. Det handler ikke om at vi ikke ønsker dette, det er ikke en villet politikk. Men vi følger selvfølgelig situasjonen i byggemarkedet nøye, og jeg har selvfølgelig kontakt med Regjeringen for øvrig, fordi det er i første rekke Regjeringens og deretter Stortingets beslutninger som ligger til grunn for hva som skal realiseres hvert år.

Torbjørn Hansen (H) [11:29:40]: Jeg synes det er viktig at statsråden får med seg at høyskolemiljøet i Bergen er rimelig skuffet over denne regjeringen. Jeg vil sitere fra et vedtak som høyskolen gjorde 17. desember 2007, og som er oversendt til Kunnskapsdepartementet:

«Styret beklagar sterkt den uheldige situasjonen høgskolen er komen i, der det etter 13 år framleis er heilt usikkert om det kjem nybygg eller ikkje.»

Høgskolen i Bergen er sannsynligvis den eneste høyskolen i Norge som ikke har fått en eneste krone til nye investeringer det siste året, samtidig som det er en skole som har veldig store utfordringer som følge av lokalisering på fem forskjellige steder.

Jeg må derfor spørre statsråden: Kan vi risikere at Regjeringen, når man nå setter i gang med nye bygg, kvitterer ut dette problemet ved å iverksette de to første byggene, og at vi dermed står igjen med en høyskole i Bergen som også denne gang blir satt igjen når toget for disse byggeprosjektene går?

Statsråd Tora Aasland [11:30:38]: Jeg kan forsikre om at jeg har meget god dialog og kontakt med ledelsen ved Høgskolen i Bergen og er godt informert om både skuffelsen og deres syn på saken. Jeg har – og trenger – løpende informasjon fra dem.

Når det gjelder vår prioriteringsliste, er det en synliggjøring av de tre viktigste prosjektene. Det betyr ikke at lista ikke er lengre enn disse tre. Jeg vil kjempe for at når det til enhver tid er en mulighet, en åpning i storting og regjering for å få realisert et bygg, skal vi forsøke å få fram så mye som mulig. For det er et stort behov, jeg er helt enig med representanten i det, men vi er avhengig av å få nettopp det klarsignal vi trenger, for å få disse prosjektene i gang. Så jeg skal love at jeg kommer til å følge Høgskolen i Bergen meget tett, og jeg er fullstendig klar over den situasjon høyskolen er i.

Situasjonen er den samme når det gjelder en del andre bygg, men vi er veldig tydelige på at Bergen har prioritet i de sakene vi har på topp.

Spørsmål 4

Vera Lysklætt (V) [11:31:52]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Frafall i videregående skole er et voksende problem. Mitt hjemfylke Finnmark er blant de fylkene som sliter mest med dette. Det kan være mange årsaker til at elever velger å avslutte en utdanning. Mange må imidlertid flytte hjemmefra for å ta ønsket utdanning. Tilbudet av boliger til elever i videregående skoler er ofte små private hybler eller kollektiver.

Kan statsråden si noe om i hvilken grad Husbanken bistår kommuner og fylker med å tilrettelegge bosituasjonen for elever i videregående skole?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:32:46]: Eg ser utfordringane som spørsmålsstillaren, Lysklætt, reiser. Regjeringa er oppteken av at alle skal ha ein reell valfridom med omsyn til kor dei vil bu. Vi vil leggja til rette for likeverdige levekår i heile landet. Eg tykkjer det er viktig òg i denne samanhengen å minna om det, og understrekar difor at vi er opptekne av å halda oppe hovudtrekka i busetjingsmønsteret. Gjennom regionalpolitikken arbeidar vi for ei balansert utvikling mellom by og land. Det inneber innsats på mange område.

Kommunane har ansvar for at det er eit tilstrekkeleg og variert tilbod av bustader for ulike grupper av befolkninga innanfor kommunegrensene. Dette omfattar òg bustader for elevar i den vidaregåande skulen.

Husbanken kan gjennom rettleiing, kurs, nettverksbygging, lån og tilskot hjelpa kommunane med dei bustadpolitiske utfordringane dei måtte ha. Dei økonomiske verkemidla Husbanken rår over, er ikkje spesielt innretta mot elevar i vidaregåande skule. Det er heller ikkje Husbanken sitt tilskot til studentbustader.

Når det då gjeld spørsmålet om kva Husbanken gjer for å sikra bustader til elevar i vidaregåande skule i Finnmark, kan eg opplysa om at det faktisk er kontakt. Husbanken sitt regionkontor i Hammerfest er inne i drøftingar med Hammerfest kommune, Finnmark fylkeskommune og Studentsamskipnaden om eit mogleg samarbeidsprosjekt for å skaffa hyblar til studentar og elevar i vidaregåande skule i fylket. Samtalane er i ein så tidleg fase at det på dette tidspunktet nok ikkje er grunnlag for å seia noko om korleis resultatet blir.

Vera Lysklætt (V) [11:35:07]: Jeg takker for svaret og har følgende oppfølgingsspørsmål:

Studentsamskipnaden bygger og forvalter et relativt stort volum av bygninger til studenter, men retter seg lite mot elever i videregående skole. Fylkeskommunene gir heller ikke noe organisert botilbud til disse elevene. Hjemkommunen eller vertskommunen til den enkelte elev tar heller ikke så ofte ansvar for elever som flytter på hybel. De yngste og minst erfarne hybelboerne er prisgitt et privat hybelmarked, ofte med lite voksentilsyn.

Vurderer Regjeringen noen statlige virkemidler kanalisert gjennom kommunene eller fylkene for å følge opp hybelboere i videregående skole på en mer systematisk måte?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:35:58]: Lat meg fyrst seia at det er ei viktig problemstilling som her blir reist. Det er eit fråfall i den vidaregåande skulen, og det er viktig å ha fokus på det. Dette temaet høyrer ikkje direkte inn under mitt ansvarsområde, men det er eit faktum at det blir gjort ein innsats ikkje minst av fylkeskommunane si oppfølgingsteneste for at det skal fungera betre.

Sidan dette spørsmålet gjeld Finnmark, har eg sjekka tala litt nærmare. Det er utvilsamt slik at Finnmark er overrepresentert – naturleg nok, av geografiske omsyn – når det gjeld talet på elevar som bur på hybel. Så langt har ikkje Regjeringa for sin del drøfta nokon spesiell innsats.

Vera Lysklætt (V) [11:37:08]: Jeg takker også for dette svaret.

Jeg har et siste spørsmål: I mitt hjemfylke, Finnmark, er det gjort forsøk med vertsfamilier for elever som må flytte hjemmefra for å ta vidaregåande utdanning. Det har imidlertid, av ulike årsaker, vært vanskelig å rekruttere vertsfamilier på skolestedene. Fra andre fylker har vi også hørt om forsøk og initiativ for å gi et bedre botilbud og mer oppfølging til borteboende elever.

Vil statsråden ta initiativ til en systematisk gjennomgang av forsøk og tiltak som er gjort på dette området?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:37:48]: Med bakgrunn i dette spørsmålet sjekka eg litt nøye ut kva tal som ligg føre. Det viser seg at noko under halvparten av alle elevar i vidaregåande skule bur på hybel. Det er målt etter kor mange som får bustipend. Talet varierer frå fylke til fylke. I Finnmark er det slik at tala for 2006–2007 viser at 59 pst. av dei som fekk stønad frå Lånekassa, 1 865 elevar, bur på hybel der. Eg vil nok seia at dette fyrst og fremst er eit ansvar mellom fylkeskommunen og dei kommunane der desse unge bur. Men eg skal ta med meg denne saka og denne problemstillinga tilbake til kunnskapsministeren.

Spørsmål 5

Per Roar Bredvold (FrP) [11:39:07]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Ifølge sjefen for den norske hæren, generalmajor Robert Mood, bør Norge halvere den styrken vi har i Afghanistan. Dette skyldes at det ikke er mulig eller forsvarlig å beholde så mange soldater i internasjonale operasjoner, da belastningen på soldatene blir for stor.

Deler statsråden denne oppfatningen?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:39:28]: La meg først understreke at det har vært full oppslutning i Stortinget om vårt engasjement i Afghanistan. Norges bidrag til internasjonal fred og stabilitet er en viktig del av vår sikkerhets- og forsvarspolitik.

Når det gjelder løsningen av våre oppgaver ute, har vi et kontinuerlig fokus på å unngå for stor belastning på enkelte deler av Forsvaret.

Generalinspektøren for Hæren har satt fokus på utford-

ringer når det gjelder slitasje på personell som deltar i operasjoner i utlandet. Det er viktig for meg å understreke at dette ikke er et generelt problem for hele Forsvaret, eller for hele Hæren. Belastningen gjelder for enkelte grupper befall spesielt, som f.eks. har spesialkompetanse innen samband, logistikk, sanitet m.m. Det er allerede iverksatt tiltak for å minske belastningen for de utsatte personellgruppene. Samtidig er det slik at noen av tiltakene gir effekt først etter en tid. Det tar nødvendigvis noe tid å bygge opp kompetanse i Forsvaret. I denne sammenheng vil jeg likevel understreke at både Hæren og felleskapasiteter er styrket.

I 2005, da vi overtok regjeringskontorene, var Hærens størrelse på ca. 2 150 personell. I dag består Hæren av ca. 3 100 personell. I forhold til 2006 har vi altså hatt en årsverksoppbygging på over 40 pst.

I den nye langtidsplanen for Forsvaret legger vi opp til å øke Hæren ytterligere, opp til ca. 3 700 personell. Langtidsplanen innebærer altså ytterligere styrking av Hæren, med vekt på de fagmiljøene der belastningen er størst. Utover dette vil de andre forsvarsgrenene og Heimevernet, samt reservepersonell, bli brukt for i større grad å fordele belastningen. Jeg forventer at forsvarssjefen og Hæren prioriterer den økningen som Hæren tilføres, til de områder hvor de har størst utfordringer. Så vil vi selvsagt kontinuerlig vurdere innretningen på våre styrkebidrag. Men det er ikke grunnlag for å si at det umiddelbart er behov for omfattende reduksjoner i Afghanistan.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:42:03]: Jeg takker statsråden for et fyldig og godt svar. Men så sent som for en uke siden sa også forsvarssjefen at han nå var skeptisk til den utviklingen vi kunne se angående mangel på befall i internasjonale tjenester. Afghanistan ble selvfølgelig også nevnt.

Slik det er i dag er det, etter hva jeg skjønner, én periode ute og kanskje tre perioder hjemme – det kan gå helt ned til to perioder hjemme. Men det som er ønskelig, slik jeg har forstått det, er at det skal være én til fem. Befall som er slitne, som er litt frustrerte, utfører kanskje denne viktige tjenesten på en noe dårligere måte – jeg er litt rund når jeg sier dette. Det er klart at man har en viktig jobb å gjøre der nede, og det kan gå på sikkerheten løs hvis man er sliten – det kan kanskje skorte på det. Det er derfor dette er så farlig. Derfor er det ønskelig, som også befalsorganisasjonene sier, at periodene bør være én til fem.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:43:11]: Som jeg sa innledningsvis, er jeg opptatt av å legge forholdene til rette for at det skal være forsvarlig å sende soldater ut i krevende operasjoner. Det er min vurdering at vi i første omgang må løse disse slitasjeproblemene for de personalgruppene dette gjelder, fremfor å redusere det totale bidraget.

Jeg har også lyst til å si at det er viktig som representant Bredvold sier, at vi har en fordeling mellom det å være hjemme og det å være ute i oppdrag. Men som sagt er belastningen her på enkelte grupper av personell. Og mens vi er i ferd med å bygge dette opp i Forsvaret, må vi

også bruke personell fra de andre forsvarsgrenene, også fra Heimevernet, som det nå gjøres i ganske stor utstrekning i Afghanistan.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:44:07]: Jeg takker statsråden for oppfølgingssvaret.

Statsråden sa i sitt første svar at det var ingen umiddelbar fare. Jeg er litt usikker på om det kan være riktig, for det gjelder i hvert fall noen grupper, som statsråden sier. Og når ikke de gruppene er bemannet nok, når man ikke er 100 pst. i stand til å utføre den tjenesten man skal i et såpass viktig oppdrag – vil jeg si at det er en fare. Derfor spør jeg nok en gang: Hvor raskt vil statsråden bidra til en forsvarlig utskifting av de soldater og det befall – spesielt befall – som er i Afghanistan eller i andre utenlandstjenester?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:44:56]: Som jeg sa, har det i løpet av de to siste årene vært en økning på 40 pst. i størrelsen på Hæren, fra 2 150 personell til 3 100 personell, for å være helt korrekt.

Vi skal ha en videre oppbygging av Hæren. Jeg forventer at forsvarssjefen og generalinspektøren for Hæren bygger opp de kapasitetene hvor det er mangler, og hvor belastningene har vært størst. Det er et viktig spørsmål som her tas opp.

Jeg mener at det ikke er noen grunn til å si at det er et umiddelbart behov for å redusere omfattende i Afghanistan. Jeg vil understreke at vi nå har ute spesialstyrker. Vi har et helikopterbidrag. Vi trekker tilbake den hurtigreaksjonsstyrken vi har, nettopp for å forsøke å fordele belastningene på flere grupper.

Det er ikke mitt inntrykk at de soldatene som er i Afghanistan i dag, ikke fullt ut er i stand til å løse oppdraget. Men vi skal selvfølgelig fokusere sterkt på belastningsutfordringene for personellet vårt.

Spørsmål 6

Elisabeth Aspaker (H) [11:46:27]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Forvaltningen og overvåkingen av den norsk-russiske grensen er en krevende og viktig jobb for Norge, også på vegne av Schengen-samarbeidet i EU. Garnisonen i Sør-Varanger har imidlertid kun delvis tilgang på militært helikopter. Øst-Finnmark politidistrikt er ikke satt opp med helikopter i det hele tatt. Dette innebærer en svekket beredskap.

Vil Regjeringen sørge for å styrke helikopterberedskapen slik at både Forsvaret og politiet får adgang til helikopter hele døgnet året rundt?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:47:01]: Regjeringen legger stor vekt på en god og effektiv grenseovervåking, og jeg vil understreke at vi lever opp til våre forpliktelser i Schengen-avtalen. Det er ikke noe krav i Schengen-regelverket til at grensevakten skal ha kontinuerlig helikopterberedskap.

Regjeringen legger imidlertid til grunn at det skal være tilgang på helikopterkapasitet for Garnisonen i Sør-Varanger. Garnisonen er den enheten i Forsvaret som har ansvaret for grensevakten. Forsvaret har derfor i mange år hatt stasjonert et Bell-helikopter på Høybuktmoen ved Kirkenes. Dette helikopteret har bl.a. bistått grensevakten og politiet med å være til stede og tilgjengelig for oppdrag. Helikopterets oppdrag for grensevakten og politiet er hovedsakelig transport av personell og forsyninger. Dette helikopteret har imidlertid aldri hatt døgnkontinuerlig beredskap.

Forsvaret har opplyst at de tidligere har utredet og vurdert en kontinuerlig helikopterberedskap i Øst-Finnmark. Forsvaret har imidlertid besluttet ikke å starte planlegging av en slik beredskap. Bakgrunnen for Forsvarets vurdering er at en kontinuerlig helikopterberedskap ikke blir ansett som nødvendig for evnen til å utføre pålagt grensevaktjeneste. Innenfor vår samlede helikopterkapasitet i Forsvaret ville et slikt tiltak også ha redusert kapasiteten på andre viktige områder.

Jeg vil minne om at situasjonen på den norsk-russiske grensen er stabil og rolig, og at Norge på alle punkter lever opp til sine Schengen-forpliktelser. På denne bakgrunn mener jeg at helikopterkapasiteten i Øst-Finnmark, i dagens situasjon, er fullt ut tilfredsstillende. Skulle denne situasjonen endre seg, vil vi selvfølgelig vurdere spørsmålet om en styrket helikopterberedskap på nytt.

Elisabeth Aspaker (H) [11:48:54]: Jeg takker statsråden for svaret.

I lys av den utviklingen som er i nordområdene, og i lys av et ønske om at vi fra norsk side skal være proaktive og ha en best mulig beredskap, er det vel likevel ingen tvil om at en døgnnet-rundt-beredskap ville være den beste beredskap.

Jeg forstår det slik at selv om dette er blitt vurdert fra statsrådets side, ligger det et kostnadsspørsmål bak som gjør at man pr. i dag ikke har en såkalt døgnnet-rundt-beredskap. Hvis man fra forsvars- og politihold hadde fått sitt høyeste ønske oppfylt, ville man antakelig ha sagt ja takk, vi ønsker et helikopter i døgnkontinuerlig beredskap. Jeg skjønner også av det statsråden sier, at det kan være en viss knapphet på helikoptre.

I lys av de behov eller de ønsker man kunne ha, bør Forsvaret verne visse deler av den hjemlige beredskapen – f.eks. helikoptre – når det gjelder internasjonale operasjoner?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:49:59]: Når det gjelder vår deltakelse med helikopter i internasjonale operasjoner, har vi valgt å utstasjonere helikopter i Afghanistan for å ivareta vårt personells mulighet til å kunne evakuere dersom det i en kritisk medisinsk situasjon skulle være nødvendig.

Når det gjelder det helikopteret som er utplassert i grenseområdet, er det ikke noe krav i Schengen-regelverket om at vi skal ha et slikt helikopter i døgnkontinuerlig beredskap. Ut fra situasjonen på grensen, hvor det er få krenkelser, mener vi at det heller ikke ville være

en riktig prioritering. Uansett vil ressursene alltid være begrensede.

Elisabeth Aspaker (H) [11:51:01]: Jeg takker for svaret. Det er korrekt det som statsråden sier, at vi for så vidt oppfyller kravene i Schengen-regelverket.

Under inspeksjonen fra Schengen for en tid siden var det likevel noen kritiske anmerkninger knyttet til det faktum at kontrollansvaret i Norge er delt mellom Forsvaret og politiet. For å imøtekomme disse anmerkningene blir det spesielt viktig at Forsvaret og politiet er maksimalt samtrente, enten det gjelder bruk av helikopter eller på andre måter.

Da har jeg et spørsmål til statsråden: Sett fra hennes side, er det tilstrekkelig med ressurser både hos Forsvaret og hos politiet i Sør-Varanger til å få den nødvendige samtreningen og avklaringen, slik at vi kan møte de forventningene man har i Schengen – om en grenseberedskap som er så god som overhodet mulig?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:51:58]: Vi skal ha en så god grensekontroll som det er nødvendig å ha.

Vi opplever at den grensekontrollen som vi har i dag, og som stort sett utføres av Forsvaret, er meget god og forsvarlig. Når det gjelder Schengen-avtalen, må vi likevel forholde oss til både kravene i avtalen og tilgjengelige ressurser. Slik vil det alltid være. Men her er det ikke noen grunn til å øke beredskapen, for det er få grensekrenkelser. Det er en veldig rolig situasjon på grensen. Men det er klart at dette er en situasjon som vi alltid vil ha under vurdering dersom situasjonen skulle endre seg.

Vi har som sagt hatt et helikopter utplassert, men ikke på døgnkontinuerlig beredskap. Det har heller ikke vært noe krav om det, og det er ikke noe som tilsier at det skulle være nødvendig.

Spørsmål 7

Per Roar Bredvold (FrP) [11:53:18]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren: «Norske soldater i Afghanistan risikerer livet uten å kjempe med det beste utstyret. Dette kunne vi lese i Aftenposten 23. april i år. Mangel på godt nok utstyr gjelder på flere områder. Forsvaret betegner dette som uheldig og kjedelig.

Er statsråden fornøyd med tingenes tilstand, eller er hun sterkt bekymret på samme måte som undertegnede?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:53:45]: Norske soldater har gjennomgående godt utstyr i utenlandsoperasjoner. Dette ser vi eksempler på når vi sammenligner den utrustningen som våre soldater har, med det utstyret allierte kollegaer har.

Norske avdelinger blir først sendt ut på oppdrag når de er tilstrekkelig trent og utrustet, slik at de kan løse sine oppdrag på en effektiv, sikker og god måte. Det vil imidlertid alltid dukke opp nye behov ute i operasjonsområdet. Forsvaret foretar derfor fortløpende vurderinger av behovet for og nyanskaffelser av materiell. Det kan imidlertid

ta noe tid å få nytt utstyr på plass fordi dette først må utvikles og testes i tillegg til at andre land også ofte er interessert i samme type utstyr. Jeg vil likevel understreke at norske styrker alltid er oppsatt med det materiell som er nødvendig for å løse de militære oppdrag som de er satt til å utføre.

Jeg vil også presisere at vi alle har et ansvar for ikke å skape unødige usikkerhet og engstelse for våre soldater og deres pårørende. Selv om personellet er utstyrt med godt materiell, er det ikke mulig å fjerne all risiko knyttet til de oppdragene som utføres i utlandet.

Forsvarsdepartementet har øremerket 200 mill. kr i 2008 slik at Fellesoperativt hovedkvarter kan hurtiganskaffe nødvendig utstyr. Flere prosjekter er nå i ferd med å bli realisert.

Det er stor slitasje på materiellet for våre styrker i Afghanistan. Dette skyldes en kombinasjon av stor oppdragsbelastning og meget krevende topografiske og klimatiske forhold. Behovet for vedlikehold og understøttelse blir derfor tilsvarende stort og krevende. På denne bakgrunn vil det være perioder hvor utstyret ikke kan brukes fordi det må repareres eller vedlikeholdes. Operativ sjef vil imidlertid alltid tilpasse operasjonsmønster og oppdragsløsning til materiellstatus slik at personellens sikkerhet ivaretas. Dette er en normalsituasjon for våre styrker både i utlandet og her hjemme.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:56:03]: Det å sammenligne Norges utstyr med andre lands utstyr gjør ikke Norges utstyr noe bedre – bare så det er klart.

Det er bevilget ganske mange penger – 653 mill. kr – som ikke er brukt. På listen over manglende anskaffelser finner vi kortholdsraketter og hjelmsikter til F-16. Den gang Stortinget bevilget disse pengene, ble det betegnet som avgjørende for Norges evne til å opprettholde kontroll i luften. Det er jo ganske viktig, da! Da skulle en tro at man var i stand til å skaffe dette utstyret.

I tillegg mangler det mørkeutrustning for 120 mill. kr, det mangler utstyr for å jamme radiostyrte veibomber – det er veldig viktig at man har det, for det er ofte i forbindelse med veibomber det skjer noe der nede – det mangler materiell til KNM «Skjold» for 230 mill. kr, det mangler utvikling av nye håndvåpen, som er viktig, det mangler utstyr til nye fregatter for 80 mill. kr, og det mangler brukte spesialkjøretøy for 20 mill. kr – jeg har tatt opp flere ganger i denne salen at vi har for dårlige kjøretøy. Slik kan jeg fortsette å ramse opp.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:57:11]: Jeg vet at det er en rekke materiell som står på listen over manglende anskaffelser. Jeg vil likevel understreke at våre soldater i internasjonale operasjoner blir utstyrt med det beste tilgjengelige utstyret vi har. Men det er stor slitasje på det materiellet vi har i Afghanistan, for det er svært vanskelige forhold, både topografisk og klimatisk, som sliter sterkt på utstyret.

Når det gjelder de kapasitetene som representanten Bredvold tar opp, er en del av dette under bestilling. Det er lange leveringstider på dette, ikke minst fordi en rek-

ke land står i kø. Det er mange andre lands soldater som ønsker å få tilført det samme utstyret.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:58:10]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Er statsråden fornøyd med at Forsvaret synes at situasjonen er kjedelig og uheldig, eller har statsråden, på lik linje med meg og Fremskrittspartiet, litt sterkere ord for det? «Kjedelig» er liksom ikke akkurat det rette ordet, «uheldig» er kanskje heller ikke det rette ordet når vi har bevilget penger og sendt soldater til et land som er i krig, og utstyret ikke er dertil egnet.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:58:41]: Det som jeg synes er kjedelig og uheldig, er at det skapes et inntrykk av at det norske forsvaret og våre soldater ikke har det utstyret som de fortjener. Våre soldater er meget godt utrustet. Like fullt er det slik, som jeg har understreket mange ganger, at det er stor slitasje på materiellet, og det er lange leveringstider og mange som står i kø for å få samme type materiell.

Det skal likevel ikke være noen tvil om at vi gjør alt vi kan for at soldatene våre til enhver tid skal ha så godt utstyr som mulig, og være så godt utrustet og forberedt for oppdragene sine som de overhodet kan være.

Spørsmål 8

Fra representanten Martin Engeset til miljø- og utviklingsministeren:

«Gjennom Moss Avis har det fremkommet at selskapet Movar IKS gjennom årene 2004, 2005, 2006 og 2007 har overskredet den fastsatte konsesjonsgrense for deponering av avfall med opptil 75 prosent. Fylkesmannen i Østfold har fastsatt en øvre grense på 40 000 tonn, mens selskapet i 2007 har deponert 70 000 tonn.

Hva vil statsråden gjøre for å påse at de statlige regionale miljømyndigheter (fylkesmannen) følger opp at gitte konsesjonsvilkår etterleves, og at alvorlige brudd på konsesjonsbestemmelsene får konsekvenser?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ketil Solvik-Olsen til miljø- og utviklingsministeren, vil bli besvart av kunnskapsministeren på vegne av miljø- og utviklingsministeren, som er bortreist.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:59:54]: «Dagens produksjon av biodrivstoff bidrar til matmangel i verden og presser opp prisene. Danmarks klimaminister har nå snudd i synet på biodrivstoff. Han mener vi ikke skal putte mat i bensintankene. Storbritannias statsminister, Brown, vurderer å be EU endre sitt biodrivstoffmål. Regjeringen har

store ambisjoner om bruk av biodrivstoff i Norge allerede i 2008, selv om klimameldingen erkjenner at den vil bli produsert fra mat de neste 5-10 år.

Vil statsråden revurdere Regjeringens kortsiktige ambisjoner om bruk av biodrivstoff?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:00:35]: Noregs samla utslepp av klimagassar frå vegtrafikken er høge, og er venta å vekse dersom vi ikkje set inn nye tiltak. Biodrivstoff er éin av måtane vi kan få ned utsleppa på, men vi har framleis i fokus bl.a. drivstoffgjerrige kjøretøy, kollektivtrafikk og fotgjengarar og syklistar.

Vi deler bekymringa som er forårsaka av dei høge matvareprisane. Det er likevel ikkje openbert at det er biodrivstoff som har hovudskylda. Årsakene til og verknadene av auka matvareprisar er samansette. Befolkningsvekst og auka velstand internasjonalt gir auka etterspørsel etter meir kjøt og etter meir mat generelt. Dette rammar dei fattige i byane særleg hardt. Men auka matvareprisar fører òg til auka inntekter for dei som driv landbruk. Auka prisar gjer det meir lønsamt med landbruksproduksjon i f.eks. u-land.

Dagens biodrivstoff er i hovudsak basert på mat- eller forvarer. Såkalla andregenerasjons biodrivstoff vil kunne utnytte bl.a. biomasse frå marginale landområde, biologisk avfall m.m. Regjeringa vil derfor ta initiativ til ein strategi for auka FoU på andregenerasjons biodrivstoff og gi støtte til utvalde demonstrasjonsprosjekt.

Eit forskriftsforslag om eit omsetjingskrav for biodrivstoff har vore på høyring, og Miljøverndepartementet ventar no på ei oppsummering og ei anbefaling frå Statens forureiningstilsyn. Vi vil då gi denne problemstillinga ei grundig vurdering.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:02:08]: Dette synes jeg er svært passivt. Miljøvernministeren var jo nå i Paris og anbefalte andre land å vurdere en pause i sin satsing. Da burde denne regjeringen også kunne gi tydelig beskjed om at en vil vurdere den samme pausen i sin satsing.

Jeg er enig i at en skal satse på andregenerasjons biodrivstoff. Det tok også Fremskrittspartiet til orde for i klimameldingen, men vi fikk ikke gehør, fordi det hastet mer å få gjennomført en prosentvis innblanding. Slik sett er det bra med forskning, men poenget er: Hva gjør man i mellomtiden?

Nå har Regjeringen sagt at en skal prøve å få til en innblanding – 5 pst. allerede neste år. Det tilsvarer kaloriinnholdet i mat for 2,8 millioner mennesker i ett år. Det er det som vil bli brent opp for å innfri Regjeringens måltall. Da burde Regjeringen kunne si at dette er uaktuell politikk. FNs matvareprogram har anbefalt en fem års utsettelse av satsingen på biodrivstoff, nettopp på grunn av verdens matvaresituasjon. Da burde Regjeringen vurdere utsettelse. Vil statsråden foreslå det internt i Regjeringen?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:03:15]: Når vi satser på biodrivstoff, er det viktig at det bidreg til ein netto-reduksjon av klimagassutslepp, utan å skape nye store miljø- eller samfunnsmessige problem. Nettopp derfor tek vi den diskusjonen så alvorleg.

Så vil eg igjen presisere at det ikkje er openbert at det er biodrivstoff som har hovudskylda for dei bekymringane som matvareproblema no forårsakar. Fordi dette er ein alvorlig og viktig diskusjon, vil vi derfor nøye vurdere satsinga på biodrivstoff etter at den forskrifta som no er på høyring, kjem tilbake igjen, og før vi legg fram eit endeleg forslag frå Regjeringa.

I tillegg vil eg nemne at det sjølv sagt vil vere viktig å jobbe med internasjonale sertifiseringsordningar som kan sikre kvaliteten på biodrivstoff, i tillegg til satsinga på andregenerasjons biodrivstoff.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:04:14]: Jeg har ikke påstått at biodrivstoff er hovedårsaken. Det er det også veldig få andre som har gjort. Men mange har sagt at det er en viktig delårsak. Når FNs matvareprogram anbefaler at vi må slutte med å satse på biodrivstoff inntil en får andregenerasjons teknologi på plass, er det et veldig sterkt signal. Det er ikke bare en fremskrittspartirepresentant som sier det, men det er faktisk FNs matvareprogram. Og FN pleier SV å ha et veldig varmt forhold til i alle andre saker, bortsett fra når FN anbefaler kjernekraft og en redusert satsing på biodrivstoff – åpenbart. Gordon Brown ber om en revurdering av det. Klimaministeren i Danmark ber om en revurdering av det. Likevel har Regjeringen som ambisjon å brenne maten til 2,8 millioner mennesker og synes det er greit, fordi biodrivstoff ikke er hovedårsaken til at verdens fattigste ikke har råd til å kjøpe mat.

Når miljøvernminister Solheim i Paris likevel anbefaler andre land å vurdere sin satsing, burde ikke da også Regjeringen lytte til sin egen miljøvernminister og faktisk revurdere sin egen satsing, og ikke for enhver pris ønske å gjennomføre klimaforliket?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:05:22]: Det er riktig at Regjeringa og SV legg langt større vekt på anbefalingar frå FN enn det Framstegspartiet gjer. Det er òg slik at vi legg langt større vekt på klimaproblema enn det Framstegspartiet gjer. Men nettopp derfor seier eg her no at vi i samband med at forskrifta har vore på høyring, vil gjere ei grundig vurdering av bruken av biodrivstoff. Det kjem no bekymringsmeldingar rundt det. Det føregår ein viktig diskusjon om det. Noko av løysinga vil vere å jobbe internasjonalt for sertifiseringsordningar. Det vil òg vere ei omfattande satsing på andregenerasjons biodrivstoff. Så må vi gjere ei nøye vurdering av den biodrivstoffsatsinga vi står framfor, sett i lys av dei problema det kan skape for matvaresituasjonen internasjonalt.

Presidenten: Vi går så til spørsmål 17.

Spørsmål 17

Anders Anundsen (FrP) [12:06:32]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«I Revidert nasjonalbudsjett for 2007 ble det satt av 23 millioner kroner til forsøksprosjekt med utvidet skole-

dag i en rekke kommuner i landet. Innholdet i dette forsøksprosjektet er blant annet skolemåltid, innføring av fysisk aktivitet, leksehjelp og styrking av fellesfaga. Nå har imidlertid kommunene fått beskjed om at prosjektet ikke vil bli videreført.

Mener statsråden at ett år er tilstrekkelig tid til å få høstet erfaringer fra et slikt prosjekt, og at dette er tilstrekkelig grunnlag for evaluering av ordningen?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:07:08]: Regjeringa har som mål å utvide skuledagen for elevane. I haust kjem det ei utviding med fem veketimar, som skal styrkje opplæringa i norsk, matematikk og engelsk. Ikkje minst vil dette vere viktig med tanke på leseopplæringa. Dette vert òg eit viktig bidrag i arbeidet med å styrkje andre grunnleggjande ferdigheiter tidleg i opplæringa.

I det vidare arbeidet med utviding av skuledagen vil vi vurdere styrking av andre fag, men også tid til fysisk aktivitet og leksehjelp. Målet vårt er at skuledagen skal bli ein heilskapleg dag for ungane der dei har varierte aktivitetar og god tid til læringsarbeidet. Det er viktig at skularne legg til rette for fysisk aktivitet, vi har gode erfaringar med at det stimulerer læring – i tillegg til den utvidinga av timetalet som vi treng.

Som representanten Anundsen viser til, sette vi i fjor i verk eit forsøk med utvida skuledag i nokre kommunar for å få meir kunnskap om korleis ein slik dag kunne bli ein betre kvardag for elevane. I år brukar vi 47 mill. kr på dette spennande forsøket, og eg ser fram til å få evalueringa. Dei elleve kommunane som deltek, har vist stort engasjement. Dei tok utfordringa med å setje i verk eit forsøk på strak arm, sjølv om førebuingstida vart kort, og eg er imponert over den tilrettelegginga som er gjord. Departementet innvilga støtte basert på gjennomsnittlege GSI-tal for gruppestorleik og utgifter, og gav i tillegg støtte til eit skulemåltid for alle elevane som deltok. Forsøket har omfatta elevar frå dei fire første trinna i grunnskulen, til saman om lag 3 700 elevar. Elevgruppene har fått fem ekstra skuletimar kvar, og dei har prøvd ut både ekstra tid til fag, fysisk aktivitet og leksehjelp. Formålet var å vinne ulike erfaringar, og departementet la difor ikkje strenge føringar for korleis skularne skulle disponere og organisere tida. Ulike erfaringar oppnår vi også på den måten at både små og store skular og små og store kommunar har delteke. Utdanningsdirektoratet har leidd forsøket, og dei har òg sett i verk evalueringa av det. SINTEF gjennomfører evalueringa og vil levere ein rapport til sommaren.

Heilt frå starten låg det til grunn for avtalen med kommunane at dette skulle vere eit forsøk over eitt skuleår. Vi har bruk for erfaringar som vi kan gjere oss nytte av i vidare planlegging av utvida timetal, og slike erfaringar trur eg forsøket har gitt oss. Det gjeld både dei praktiske og administrative erfaringane og kunnskap om korleis ein slik skuledag verkar på læringsmiljøet og læringsarbeidet for elevane. Eg er oppteken av at andre skular og kommunar får del i resultatata som er oppnådde, og ideane som er utforska, slik at kommunane på eiga hand kan leggje til rette for tilsvarande utprøving. Vi veit at fleire kommunar har eit timetal som er høgare enn det nasjonale minstetimetala-

let. Lokale skuleeigarar kan både utvide timetalet i fag og leggje til rette for tid til fysisk aktivitet og måltid.

Evalueringa av forsøket vil bli omtalt i statsbudsjettet for 2009.

Anders Anundsen (FrP) [12:10:02]: Etter hva jeg har forstått, er det flere kommuner som mener at tiden har vært for kort, og at det tar tid å gjennomføre disse endringene. Det er ganske naturlig. De som har en viss erfaring fra skoleverket, ser at å legge om og endre tar tid, det tar tid å høste erfaringer. Derfor synes jeg ikke statsråden svarte så veldig godt på spørsmålet – for da denne ordningen ble innført, ble den innført med brask og bram. Dette skulle være et forsøk som virkelig skulle sette fokus på hvordan en kunne bedre skolehverdagen for elever gjennom en utvidet skoledag, med de tiltakene i forhold til fysisk aktivitet, mat etc. som i tillegg skulle ligge der.

Nå ser vi at statsråden ikke engang vil svare på om han mener ett år er tilstrekkelig. Er dette et godt nok grunnlag for en skikkelig evaluering, sånn at vi kan dra nytte av erfaringene fra denne typen forsøk? Denne typen forsøk er viktig hvis vi skal klare å forbedre skolen, og det er det et stort behov for. Jeg vil derfor utfordre statsråden på nytt: Mener statsråden at ett års erfaring med denne forsøksordningen er tilstrekkelig for å dra nytte av disse erfaringene?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:11:08]: Det var klart heilt frå byrjinga at det var nettopp eit forsøk vi lanserte dette som. Det var òg gjort eksplisitt klart at det var eit forsøk over eitt år. Slik sett har vi halde nett det vi lova – at vi gjorde ei utprøving av ein utvida skuledag på mange forskjellige måtar i ulike kommunar og skular. Det er no i ferd med å bli avslutta. Som sagt, har SINTEF no sett i gang ei evaluering som vil bli levert til sommaren.

Eg ser veldig fram til resultatata, for dei kjem til å bli spennande – og vi har godt grunnlag for å seie at vi vil vinne omfattande ny kunnskap om korleis ein utvida skuledag kan gjennomførast, og kva for effektar han har, etter det året med forsøk som vi no er ferdige med.

Anders Anundsen (FrP) [12:12:02]: Jeg hører statsråden si at dette har vært klart fra begynnelsen av. Det er også spørteren klar over. Underveis i et sånt prosjekt vil man høste en del erfaringer i forhold til hvor langt man kommer i gjennomføringen av prosjektet. Det eneste statsråden sier, er at vi har holdt det vi lovet – nemlig at prosjektet ikke skulle gå utover ett år.

Vi hører nå at det er flere kommuner som mener at det er nødvendig med mer tid for å høste de erfaringene det var meningen å høste av prosjektet. Det må jo være utgangspunktet – at man ønsker å dra nytte av kunnskap man får gjennom et prosjekt. Underveis får man så signaler om at man kanskje trenger noe mer tid for å få vite hva slags effekt leksehjelp, mer mat i skolen og utvidet skoleår faktisk har på elevenes hverdag. Etter min mening holder det ikke da for en statsråd å si at vi har holdt det vi lovet, vi skulle ikke bruke mer enn ett år på dette.

Statsråden svarer likevel ikke på det som jeg har spurt

om: Er det tilstrekkelig? Ja, vi ser alle frem til evalueringen – men kunne ikke den evalueringen gitt oss et bedre bilde hvis vi hadde tatt oss litt mer tid til å høste de erfaringene som er nødvendige?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [12:13:05]: Vi vil få eit godt grunnlag for å gjere nye vurderingar av ein utvida skuledag, for situasjonen er at vi har hatt for lite kunnskap om det før, og at vi no faktisk har det første omfattande forsøket i veldig mange ulike skular og kommunar, med ulik organisering. Det vil gi oss eit godt og tilstrekkeleg grunnlag for å vurdere vidare utviding av skuledagen frå nasjonalt hald.

Det er grunnlaget for forsøket. Det er gjennomført som det er sagt, og vi føler oss trygge på at vi vil vinne viktig ny kunnskap ved å ha gjennomført forsøket slik vi har gjort.

Presidenten: Vi går nå tilbake til spørsmål 10.

Spørsmål 10

Odd Einar Dørum (V) [12:14:06]: Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til nærings- og handelsministeren:

«Den oslobaserte bedriftsinkubatoren IKADA, inkubator for kunstnere, arkitekter, designere og akademikere, legges ned fra august 2008 på grunn av manglende finansiering. I styret til IKADA er også Innovasjon Norge representert.

På hvilken måte vil statsråden bidra til å sikre videre drift av denne inkubatoren?»

Statsråd Dag Terje Andersen [12:14:33]: Nærings- og handelsdepartementets tilskuddsposter for innovasjon og nyskaping forvaltes i sin helhet av virkemiddelapparatet og i all hovedsak av Innovasjon Norge. Innovasjon Norge har gitt støtte til inkubatoren IKADA i en oppstartsperiode på tre år. Støtten har bidratt til å skape nye bedrifter og til å nå nye målgrupper av gründere. I alt har 129 gründere fått nytte godt av tilbudet. Av disse har 61 pst. vært kvinner.

Både beslutningen om å gå inn i prosjektet og å trekke seg ut er en vurdering som tilligger Innovasjon Norge alene. Organiseringen av Innovasjon Norge som et særlovsselskap innebærer at det er Innovasjon Norge selv som på et fritt og uavhengig grunnlag fatter avgjørelser i enkeltsaker.

Det er en viktig målgruppe som har fått støtte gjennom IKADA. Dette viser at Innovasjon Norge aktivt arbeider for nyskaping og innovasjon i de tjenesteytende næringene. Jeg har tro på at Innovasjon Norge også i framtiden vil kunne gi finansiell støtte til en inkubator for disse målgruppene, dersom det finnes aktører i Oslo-regionen som er villige til å ta et større ansvar for prosjektet enn det tilfellet har vært for IKADA.

Odd Einar Dørum (V) [12:15:44]: Jeg er kjent med at Innovasjon Norge har bidratt på den måten statsråden beskriver, og takker for svaret i forhold til det.

Slik statsråden svarer, sier han at det er Innovasjon Norge som på egen hånd vurderer tiltakene. Kan statsråden rett og slett bekrefte at det er intet prinsipielt som skal hindre Innovasjon Norge i å gå inn i den typen prosjekter som IKADA representerer i Oslo-regionen – altså at virkemiddelapparatet i forhold til dette gjør det fullt mulig? Kan statsråden bekrefte at det er slik jeg skal forstå svaret?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:16:19]: Ja, det er ikke noe prinsipielt i veien for at den typen prosjekter støttes av Innovasjon Norge. Tvert imot er det slik at Regjeringen har lagt fram en egen handlingsplan for kultur og næring, som var en vesentlig del av den aktiviteten som vi så på IKADA. Det er et praktisk spørsmål at Innovasjon Norge gjennom sine tilskuddsordninger i hovedsak støtter prosjekter i tre år. Bakgrunnen for at inkubatorprosjekter støttes, er at det skal etableres et økonomisk drivverdigg grunnlag, basert på bl.a. den hjelpen som Innovasjon Norge gir i oppstartingsfasen. Det er et praktisk spørsmål at det ikke var mulig å etablere det økonomiske grunnlaget, men prinsipielt kan selvfølgelig også Innovasjon Norge i framtiden støtte den type prosjekter.

Odd Einar Dørum (V) [12:17:03]: Jeg takker for et viktig, presist og avklarende svar.

Da kommer jeg til neste problemstilling, som statsråden også var inne på i svaret til meg, nemlig det vi kan gjøre innenfor kultur og tjenesteytende næringer. Det er muligheter i hele landet, men det har nok blitt slik at det her i denne byen – på grunn av samfunnsutviklingen – er et spesielt potensial for å skape jobber.

Ser statsråden det som en utfordring å vurdere om det skal suppleres med virkemidler, vurdere om det innenfor det vi kan beskrive som kulturbaserte arbeidsplasser, trengs ytterligere virkemidler? For det er ikke noen tvil om at det å skape jobber, enten det nå skulle være f.eks. rundt en Hamsun-aktivitet på Hamarøy eller spesielt i Oslo, hvor vi er nå, vil være viktig for landet. Da blir spørsmålet fra min side: Ser statsråden behov for å lete etter supplerende virkemidler for å kunne yte innsats på dette området, siden statsråden har beskrevet at satsingen på IKADA faktisk har gitt resultater?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:18:10]: Det er jo flere virkemidler tilgjengelig i det offentlige virkemiddelapparatet. Når representanten spør spesielt om kultur, er det slik at de som skal ha driftsstøtte permanent til kulturaktivitet, får sin støtte fra Kulturdepartementet og i noen tilfeller fra lokale og regionale kulturmyndigheters budsjetter. Innovasjon Norges oppgave er å bidra til å få i gang kommersielt selvbærende prosjekter over tid. Der har vi lagt fram en handlingsplan for kultur og næring, hvor noen av virkemidlene ligger i Innovasjon Norge, som jeg sa i mitt forrige svar. Men jeg vil i tillegg peke på at innenfor den reiselivsstrategien som Regjeringen har lagt fram, er det i veldig mange tilfeller slik at kultur og næring også kan være et vesentlig bidrag til reiselivsutvikling. Så dette er et område som Regjeringen har fokus på, både når det

gjelder den typen overføringsverdi til reiselivsutvikling, og også for mer genuine kulturuttrykk. I den grad det er et næringspotensial, har Innovasjon Norge støtteordninger. I den grad det er ren driftsstøtte og kulturstøtte, går det over Kulturdepartementets budsjett.

Spørsmål 11

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [12:19:35]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Det å ringe etter hjelp når en trenger det, det være seg til politi, brannvesen eller ambulanse, er for de fleste en grei sak, og som vi tar som en selvfølge. For de som er døve, vil dette imidlertid være et problem. I hjemmesituasjon er dette oftest tilrettelagt, mens med mobiltelefon lar det seg ikke gjøre å få direktekontakt med nødsamtaler.

Hvordan vil statsråden legge til rette for at også de som er døve, kan få mulighet til å ringe nødsamtaler fra mobiltelefon?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:20:10]: Som det går fram av spørsmålet, er det etablert løysingar for at døve og hørslehemma kan kontakte naudsentralar via oppkall frå teksttelefon i heimen til teksttelefonformidlinga i Mossjøen. Det er òg etablert ei løysing for å kome i kontakt med teksttelefonformidlinga via SMS.

Det som vel er bakgrunnen for spørsmålet, er om det kan etablerast løysingar for direkte kommunikasjon for døve og hørslehemma frå mobiltelefon og direkte til naudsentralane. Dette kan dreie seg om løysingar baserte på SMS eller løysingar baserte på videosamtalar og teiknspråktolking.

Døveforbundet har teke saka opp med Samferdsdepartementet fyrst og fremst med sikte på å få etablert ei ordning basert på SMS, og har i møte med Samferdsdepartementet, Justisdepartementet og Post- og teletilsynet presentert forslag til ei slik ordning. Ordninga vil innebere at døve og hørslehemma vil kunne kome i direkte kontakt med den relevante naudsentralen, og at geografisk posisjonering av mobiltelefonen følgjer med oppkallet slik at det vert lettare å identifisere kvar mobilbrukaren oppheld seg.

Ei slik ordning vil krevje nye tekniske løysingar både hos mobiloperatørane og ikkje minst i mottakarutstyret i naudsentralane. Det er difor til vurdering korleis og når ei slik ordning kan innførast. På bakgrunn av at det allereie er etablert tilsvarende ordningar i enkelte andre land, reknar eg med at det bør vere mogleg å få til òg i Noreg.

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [12:21:47]: Jeg takker statsråden for svaret og synes det er veldig positivt at det jobbes videre med saken i samarbeid med Døveforbundet og med gode råd derfra. Det som vi tar som en selvfølge, å fly rundt med mobiltelefonen hele tiden og sende SMS, er for døve en vanskelig sak. Det tenker man ikke over. Vi ser at nordiske land har løsninger med SMS, og jeg lurer på hvorfor vi henger så etter i forhold til det. Vi må ha et samfunn der alle kan delta, og med dagens teknologi sier

også samferdselsministeren at det er en enkel sak å få til, men det koster kanskje litt penger.

Kan statsråden tenke seg, inntil det hun nå skisserer, kommer i gang, at det kan lages en ordning der nødmelding kan gis på en enklere måte, noe å la det man gjør i andre land, f.eks. i Finland og Sverige, med bl.a. en egen kode der de døve kan få mulighet til å koble seg opp mot en nødsentral, e.l.? Er det vurdert av samferdselsministeren i det hele tatt?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:22:49]: Det er Justisdepartementet, i samband med andre, som har ansvaret for samordninga av dei tre nødetatane. Justisdepartementet er i ferd med å etablere eit felles nødnett, også det i samarbeid med fleire andre. Det inneber at det er nødvendig å skifte ut alle telefonsentralane i alle etatane. Fyrste byggjetrinn skal stå ferdig i år, og det vil ifølgje Justisdepartementet neppe verte tid til å få på plass dei nemnde tekniske løysingane i fyrste byggjetrinn.

Eg kjenner ikkje til om ein i dette arbeidet har vurdert ein type kodeløysing, men eg er informert om at ein ser på ulike løysingar for å kunne ta i bruk SMS-varsling òg i Noreg. Me ser til våre naboland med omsyn til korleis dei har løyst dette, for å kunne lære derfrå i det arbeidet som me gjer.

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [12:23:53]: Jeg takker igjen for et godt og utfyllende svar. Jeg håper at samferdselsministeren tar en prat med justisministeren og finner fram til en god løsning på dette, ser nærmere på de mulighetene som finnes, og om det på kort sikt kanskje går an å løse det på en litt annen måte.

Med tanke på akutt tolkehjelp, som også statsråden var inne på i sitt svar, vil jeg spørre om det ligger i den samme saken. Eller er det en tilleggsbit til SMS-tjenesten?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:24:28]: Eg er samd med representanten i at dette er eit viktig spørsmål. Me kunne nok ha fått ei raskare implementering av ei slik løysing dersom ein ikkje akkurat no var midt oppe i ei omorganisering som òg krev tekniske endringar av systemet for nødetatane. Men eg er heilt trygg på at dette vil kome på plass.

Når det gjeld tolketenesta, er ikkje ho ein del av det same. Det vil vere ei sak for seg, slik som eg har oppfatta det pr. i dag.

Spørsmål 12

Arne Sortevik (FrP) [12:25:22]: Spørsmålet lyder som følger:

«Selv ekstreme og urealistiske endringer i drivstoffpris og kollektivtakst gir forholdsvis liten reduksjon i utslipp av CO₂ fra persontransport. Selv doble satser i bomringene rundt de fem største byene i Norge gir liten utslippsreduksjon. Det er TØI som konkluderer slik i beregninger vedrørende ny NTP. Likevel oppmuntrer statlige myndigheter til å utarbeide lokale «miljøpakker» med bompenger in-

nenfor veitransport og kobler dette til tildeling av statlige belønningsmidler.

Er ikke dette å holde transportbrukerne for narr?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:26:14]: Dei største byane har store problem med framkomst og miljø som følgje av stor trafikkauke. Køane seinkar trafikken og gir store ekstrakostnader for næringstransporten. Køprising vil spreie trafikken og lette framkomsten for private, næringstransporten og kollektivtransporten. Samstundes har dette ein positiv verknad med tanke på klimagassutslepp og andre lokale utslepp. Her har me altså eit klimatiltak som gir gevinst på andre område, og eg meiner at dette er eit godt tiltak som byane bør vurdere.

Innafor samferdslesektoren er det ingen einskilde tiltak som gir store reduksjonar i klimagassutsleppa. Men summen av fleire tiltak kan likevel gi ein stor reduksjon. I etatane sitt framlegg til Nasjonal transportplan er det rekna med at dei forslaga som representanten Sortevik nemner, gir ein reduksjon på rundt 1 mill. tonn CO₂, og det er ingen liten reduksjon. Samferdsledepartementet går no gjennom framlegget og vil leggje fram si vurdering i stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan.

Eg registrerer at Framstegspartiet på område etter område uttrykkjer motstand mot å gjennomføre klimatiltak. Gjennom klimaforliket er det brei politisk semje om at vi gradvis skal omstille Noreg til eit lågutsleppssamfunn. Eg er oppteken av å følgje opp dette breie forliket ved å støtte opp om ei mengd forskjellige tiltak på min sektor som i sum vil kunne gi store resultat.

Arne Sortevik (FrP) [12:27:44]: Takk for svaret.

Utgangspunktet for spørsmålet er jo nettopp at lokale tiltak faktisk ikke har reduserende virkning, og da kan altså ikke summen av mange nuller gi stor samlet effekt.

La meg ta et ferskt eksempel. Det gjelder den såkalte miljøpakken i Trondheim, hvor alle partiene, unntatt Høyre og Fremskrittspartiet, vil innføre avgifter for å finansiere investeringer i veier og kollektivtilbud. Det er et miljøtiltak som er slaktet av forskere, bl.a. av SINTEF. Det er en gigantisk avgiftspakke som kamufleres som klimaforlik, miljøavgift og bomfinansiering. Miljøeffekten er null. Samtidig sier man på den ene siden at tiltaket skal ha trafikkavvisende virkning, men på den annen side er man helt avhengig av at kjøring og bilbruk fortsetter for å gi nok penger i kassen.

Jeg gjentar: Er ikke dette å holde trafikantene for narr?

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:28:49]: Eg har stor respekt for det som fleirtalet i Trondheim bystyre har gjort. Det er eit viktig forsøk på å få bukt med det veksande trafikkaoset som ein òg ser i Trondheim. Ikkje minst gir det seg utslag gjennom at mange innbyggjarar får store problem med lokale partikkelutslepp som er helseskadelege.

Om vedtaket frå Trondheim har den eine eller den an-

dre gevinsten, kan eg ikkje uttale meg om i dag. Me har ikkje fått det vedtaket oversendt. Når me får det, skal me sjølv sagt vurdere vedtaket punkt for punkt. Ein del av det vil jo òg krevje at me frå vår side er villige til å gjere nokre endringar i dagens regelverk for at dei skal kunne innføre det ein no har vedteke.

Arne Sortevik (FrP) [12:29:50]: Igjen takk for svaret. Jeg skjønner at statsråden ikke legger synderlig vekt på det SINTEF, plassert i Trondheim, sier om denne såkalte miljøpakken, og at statsråden heller ikke legger synderlig vekt på det som er konklusjonene fra Transportøkonomisk institutt, som er lagt inn i forbindelse med oppspill og prosess for ny nasjonal transportplan.

La meg ta et nytt, ferskt eksempel: Det gjelder bomringen i Bergen, hvor man har pakket det inn i politisk nytale om miljøgevinst, og hvor man også snakker om trafikkdependende virkning av tiltaket. Likevel er det slik at man budsjetterer med økt bilvekst for å gi nok penger i kassen.

Jeg gjentar at dette er å føre trafikantene bak lyset. Når man i tillegg, som denne regjeringen har gjort, har endret veiloven § 27 slik at man kan bruke bompenger også til drifting av kollektivtrafikk, blir jo dette en sikkerhet for at så lenge denne regjeringen sitter, vil også bompengene vare – uten at det gir miljøeffekt, men det blir mer penger i kassen. Og jeg gjentar: Er ikke dette å føre trafikantene bak lyset?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:31:06]: Eg meiner framleis at representanten Sortevik skyt skivebom. Det ein gjer i byane, er å prøve å få bukt med eit veksande trafikkaos. Framstegspartiets oppskrift er å byggje breiare vegar, initiere endå meir transport, endå meir forureining – og ein vil få endå fleire allergikarar som får problem, og det vert endå meir helseskadeleg å bu i dei store byane. Eg er glad for at dei som styrer i byane, og som har initiativet og avgjerdsretten på desse områda, er meir framsynte enn Framstegspartiet, og at dei tek tak i dei lokale utfordringane og prøver å gjere noko med dei.

Det er mange vegar som fører til Rom, og det er òg mange vegar som fører til eit betre miljø i byane våre. Alle gode tiltak er nok ikkje funne opp og utprøvde pr. i dag, men skal me kome vidare, må me vere villige til å prøve ut ulike løysingar. Eg kjem i alle fall til å gjere det så lenge eg sit, og kjem til å støtte aktivt opp om dei lokale initiativa som har djerve målsetjingar for eit betre miljø.

Spørsmål 13

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Bård Hoksrud til justisministeren, vil bli svara på av arbeids- og inkluderingsministeren som rette vedkomande.

Bård Hoksrud (FrP) [12:32:24]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren:

«Når man har bodd hele sitt liv i Norge overbevist om å være norsk statsborger, og skal fornye passet, opplever

enkelte å få avslag. Det skyldes at en av foreldrene ikke var norsk da man ble født. Av en eller annen grunn fikk man statsborgerskapet til den ene forelderen som ikke var norsk. De må da søke på nytt. For disse blir det en prinsippsak å slippe å søke på nytt.

Er statsråden enig i at dette er urimelig, og vil han sørge for at disse kan søke på en forenklet måte?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:32:56]: Utlendingsdirektoratet kjenner til slike problemstillinger som omtales i spørsmålet fra stortingsrepresentant Bård Hoksrud. Det oppdages fra tid til annen at personer som har norsk pass, ikke formelt har fått innvilget norsk statsborgerskap. Når disse søker myndighetene om å få fastslått sitt norske statsborgerskap, kan det vise seg at ett eller flere vilkår i loven ikke er oppfylt.

Etter statsborgerloven er det som hovedregel et krav om syv års botid i Norge i løpet av de siste ti årene. I denne perioden må man ha en oppholdstillatelse av minst ett års varighet. Personer som feilaktig har fått norsk pass, har ikke hatt grunn til å tro at de trenger noen form for oppholds- og arbeidstillatelse i Norge. Disse oppfyller følgelig ikke kravet om botid med oppholdstillatelse.

Utlendingsdirektoratet opplyser at søknader om statsborgerskap fra personer som feilaktig har fått norsk pass, kan vurderes etter dispensasjonsbestemmelsen i lovens § 19. I henhold til denne bestemmelsen kan det i den enkelte sak gjøres unntak fra ervervsvilkårene i statsborgerloven kapittel 3. Det må foreligge særlig sterke grunner for at dispensasjon kan bli aktuelt, og det skal mye til for at vilkårene for dispensasjon er oppfylt. Ved vurderingen er det viktig at bestemmelsen ikke blir en vei til å etablere særlige ervervsvilkår for grupper av søkere.

Utlendingsdirektoratet har under arbeid en rapportering til departementet om denne saken. Jeg vil på denne bakgrunn vurdere direktoratets praksis og se på behovet for en eventuell regelverksendring når det gjelder erverv av statsborgerskap der personer feilaktig har fått norsk pass. Utlendingsdirektoratet vil i mellomtiden fortsette å vurdere slike saker etter dispensasjonsbestemmelsen i statsborgerloven § 19.

Bård Hoksrud (FrP) [12:35:07]: Jeg hadde håpet at statsråden skulle gå enda lenger for å få ryddet opp i de sakene det her gjelder. Men jeg er veldig glad for at departementet nå sier at man skal se nærmere på saken, og at man sannsynligvis kan klare å finne en løsning.

For meg er det litt spesielt når man kan dokumentere at man har bodd i Norge i alle år – 45 år. Man kan dokumentere det i form av fødselsattest, dåpsattest, vigselattest og bostedsattest, men ingenting av dette er nok for å få norsk statsborgerskap. I tillegg kan man dokumentere at man har gått hele skolegangen sin på norsk skole – man har som sagt 45 års botid – og heller ikke det holder. Man har norsk mor, man har norske søsken, og man har norske barn, men dette holder heller ikke for å få tilbake det norske statsborgerskapet sitt, som man mener at man faktisk har. I tillegg har man altså fått utstedt pass tre ganger, og

fortsatt er ikke det nok til å sørge for at man kan finne en løsning som gjør at man får det norske statsborgerskapet sitt.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:36:14]: Jeg har ingen problemer med å forstå at dette er vanskelig for folk flest å skjønne. Derfor er jeg selvfølgelig også innstilt på å forsøke å bidra til en løsning.

Samtidig ber jeg om forståelse for at det er ikke bare fra Stortingets talerstol å komme opp med en forenklet prosedyre når det gjelder det å få statsborgerskap. Dette er åpenbart en person som skal ha sitt statsborgerskap, og som feilaktig i dag har fått den erkjennelsen ikke å ha det, og jeg forstår at det oppleves som urimelig og krevende. Samtidig tror jeg at ikke minst Fremskrittspartiet er opp-tatt av at vi skal være helt på den sikre siden når vi utdeler norske statsborgerskap. Derfor må jeg få gå denne runden for å få en rapport fra UDI, og så skal jeg se hva som er mulig å få til av forenklinger der det åpenbart er behov for det.

Bård Hoksrud (FrP) [12:37:21]: Jeg håper jo selvfølgelig at resultatet nå blir at sakene blir løst for de menneskene dette gjelder. Det er jo heldigvis, som også UDI har sagt, ikke veldig mange mennesker dette gjelder, men det er noen. Jeg synes i hvert fall at statsråden bør ha med seg at etter at denne enkeltsaken ble kjent i media, har jeg fått ganske mange reaksjoner fra andre som står i den samme fortvilte situasjonen, og enkelte blir til og med bedt om å uføretrygde seg, for der har man et system som er bedre, det er lettere å dokumentere, og man kan få statsborgerskap av helsemessige årsaker. Jeg synes jo det er trist at det er det vi har å tilby folk som altså kan dokumentere at de stort sett hele livet har vært norske, har hatt norske foreldre, men som av en eller annen grunn har mistet det norske statsborgerskapet sitt, eller ikke har fått norsk statsborgerskap på bakgrunn av loven fra 1961–1979, dette at mødre måtte sende inn melding til det offentlige. Det var derfor jeg hadde håpet at man kunne gå gjennom disse tilfellene, få vurdert det, og få en løsning for disse menneskene.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:38:29]: Ja, som sagt, vi skal prøve å få til det. Jeg sier «prøve», fordi jeg altså må se løsningen før jeg kan si ja eller nei. Jeg er i hvert fall helt enig med representanten i at vi ikke må lage en ordning der man må gå via uføretrygd for å få statsborgerskapet sitt. Vi har vel nok uføretrygdede som vi har. Saken må finne sin løsning utenfor det sporet, i hvert fall.

Spørsmål 14

Harald T. Nesvik (FrP) [12:39:13]: Jeg vil stille følgende spørsmål til den ærede helse- og omsorgsministeren:

«Det koster titalls millioner å ikke bygge sykehotellet ved Rikshospitalet, fordi inngåtte avtaler må brytes. Flere private utbyggere tilbyr å gjennomføre prosjektet dersom Rikshospitalet kjøper tjenestene. Uten sykehotell må

Rikshospitalet fortsatt kjøpe kapasitet eksternt og dekke transportutgifter.

Vil statsråden sørge for at sykehotellet blir bygget, at Rikshospitalet får dekket sitt behov for hotellkapasitet, og at det ikke blir sløst bort midler til kompensasjon for brutte kontrakter og unødvendig transport?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:39:52]: La meg først si at kreftpasienter er en gruppe mennesker som fortjener stor oppmerksomhet.

Når det gjelder den aktuelle saken, har Helse Sør-Øst RHF fått sine rammer for investering i forhold til de investeringsplaner det arbeides med i regionen. Derfor må de gjøre prioriteringer når det gjelder hva som skal bygges først, og hva som skal bygges. I den sammenheng har de etablert kriterier for hvordan investeringssaker skal vurderes og prioriteres i dette opplegget. Disse kriteriene bygger på helsefaglige, økonomiske og eiendomsfaglige vurderinger, herunder vurderinger av pasientgrunnlag, kapasitetsbehov og kapasitetsutnyttelse.

Bruk av senger i sjukehotell og senger i ordinære sengeposter må ses i sammenheng, slik at de samlet sett utnyttes best mulig i forhold til pasientenes behov og bruk av ressurser.

Rikshospitalet HF har søkt Helse Sør-Øst RHF om investeringstillatelse til tre overnattingsprosjekter:

- utvidelse av eksisterende sjukehotell ved Rikshospitalet på Gaustad
- nytt overnattingsbygg for pårørende ved Rikshospitalet på Gaustad, til erstatning av midlertidige brakker
- nytt sjukehotell ved Radiumhospitalet

Overnattingstilbudet til pårørende er prioritert foran sjukehotellet på Radiumhospitalet, siden dette er en lovpålagt oppgave. Helse Sør-Øst RHF har derfor godkjent utvidelse av sjukehotellet på Gaustad og nytt overnattingsbygg for pårørende. Dette innebærer at tilbudet for overnatting i sjukehotell blir utvidet med 33 senger, fra dagens 187 til 220.

Gjennom behandlinga av saken ved Rikshospitalet HF har det imidlertid oppstått en krevende situasjon. Helse Sør-Øst RHF har vurdert tre mulig handlinger i forbindelse med den oppståtte situasjonen:

1. Prosjektet stoppes og gjennomføres ikke.
2. Prosjektet besluttes gjennomført.
3. Prosjektet behandles ikke før øvrige prioriteringer foreligger.

Ved en terminering av inngått kontrakt vil foretaket måtte realisere et tap, og omfanget av tapet kan ikke fastslås før kravet fra entreprenøren er behandlet og avgjort. Dette er likevel den løsningen som er valgt av styret i Helse Sør-Øst RHF på grunn av at en prioritering av dette pasienthotellet ville gå på bekostning av høyere prioriterte prosjekter, herunder prosjekter knyttet til hovedstadsprosessen.

Det har vært omtalt som en mulighet at private kan overta utbygginga av pasienthotellet, og at Rikshospitalet kan leie lokalene av utbygger. En slik løsning vil også ha en kostnad som eventuelt må bæres av Helse Sør-Øst, og som må prioriteres innenfor tilgjengelige rammer. Dersom

en slik løsning velges, vil dette sjølsagt også inngå i de samlede vurderinger når framtidige lånemidler skal fordeles, men dette er det Helse Sør-Øst sitt ansvar å ta stilling til.

Jeg vil også minne om at Helse Sør-Øst er i ferd med å gjennomføre et omstillingsprogram i tråd med det oppdraget som er gitt av Helse- og omsorgsdepartementet. Helse Sør-Øst har understreket at det i dette arbeidet er viktig å sikre en god utnyttelse av den samlede kapasiteten til helseforetakene i foretaksgruppen. Det er derfor lite ønskelig å binde opp investeringsmidler i pasienthotellet før en har kommet lenger i den helhetlige planlegginga.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:43:20]: Jeg håper at det i svaret til statsråden er en skrivefeil, og at man ikke snakker forbi hverandre. Vi snakker ikke om et «pasienthotell», vi snakker om et «sykehotell». Det vil si at de ikke har inneliggende pasienter, men pasienter som er inne enten til dagbehandling eller andre ting, slik at kostnadene dekkes bl.a. opp gjennom gjestepasientpriser og andre ting.

Videre har vi nå private aktører som har vært på banen og tilbudt seg å bygge dette, og i tillegg også å drifte det, og da til en langt rimeligere pris enn det som er mulig å få til ute i det private markedet. Administrasjonen ved Rikshospitalet har faktisk sendt ut en forespørsel til hoteller i området. Det nærmeste som kunne påta seg dette i det omfanget som det ble spurt etter, lå i Bærum, og da til en pris på 1 300 kr døgnet. Vi vet jo at det i Oslo i perioder er en svært anstrengt situasjon når det gjelder ledige hotellenger.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden få vurdert om private kan bygge og drive likevel?

Statsråd Sylvia Brustad [12:44:27]: Det er det opp til Helse Sør-Øst å avgjøre, i tråd med den modellen flere partier står bak. Meg bekjent er det ikke pr. i dag noen konkrete planer på bordet, men uansett er det de som må ta stilling til dette.

Så er det slik at såkalt finansiell leasing ikke er tillatt, det har Riksrevisjonen slått fast. Det er klart at det er mulig å se på det som kalles direkte avtale, men da må det altså ut på konkurranse etter de anbudsregler vi har.

Dette er det Helse Sør-Øst som må ta stilling til. Så langt foreligger det ingen konkrete planer i den retning. Jeg følger sjølsagt denne saken, som jeg følger andre saker, men så langt er det ikke dette som står på dagsordenen.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:45:19]: Det oppsiktsvekkende i denne saken er nettopp det siste vedtaket som er fattet, om at man går til det skritt å si opp avtalen og vil betale seg ut av den – særlig når man kan referere til innstillingen til styremøtet den 15. februar, der det bl.a. står:

«Styret mener at et sykehotell på Radiumhospitalet er den beste løsningen for å dekke behovet for overnattingskapasitet. Hotellet understøtter en ønsket utvikling i virksomheten og vil fra det tas i bruk bidra til bedre kvalitet, service og logistikk i pasientbehandlingen og gi bedre økonomisk effektivitet på kort og lang sikt.»

Det må jo virke som en drøm å høre dette, i den situasjonen man nå er i med hensyn til den økonomiske situasjonen i helsevesenet. Man kan få løst et faktisk problem knyttet til både syke mennesker som er under behandling, og pårørende. Mener virkelig statsråden at det er bedre sykehøkonomi å kjøpe seg ut av en kontrakt på et prosjekt som de aller fleste mener det er fornuftig å gjennomføre?

Statsråd Sylvia Brustad [12:46:25]: Jeg trur jeg vil minne om forhistorien i denne saken, hvor bygginga av dette sjukehotellet ble igangsatt uten at det var gitt nødvendig tillatelse fra Helse Sør-Øst. Det er forhistorien. Så har de fattet sitt vedtak ut fra at de mener at det er andre investeringsprosjekter i denne regionen som bør komme foran, bl.a. utvidelse av sjukehotell med 33 senger på Rikshospitalet, som vil komme bl.a. pårørende til gode. Det er også som kjent store investeringer på gang i dette området for øvrig. Vi får et enormt, nytt, flott forskningsbygg ved Radiumhospitalet. Vi har Ahus, og det er andre store ting på gang her også.

Representanten er sikkert veldig godt kjent med at det nå pågår store omorganiseringer i forbindelse med sammenslåinga av Helse Sør-Øst, og jeg vil ikke utelukke at det der også finnes muligheter for å få på plass ting som kan bedre situasjonen for denne gruppa mennesker ved den prosessen som de nå er inne i.

Så slik jeg ser saken i dag, har jeg ikke tenkt å gripe inn. Dette er Helse Sør-Øst sitt ansvar, og de har fattet sin beslutning. Men jeg følger sjølsagt saken nøye.

Spørsmål 15

Inge Lønning (H) [12:47:43]: Jeg har dette spørsmålet til helse- og omsorgsministeren:

«Fra 1. november 2003 ble det åpnet for salg av reseptfrie legemidler utenom apotek. Ordningen ble evaluert av Statens legemiddelverk (SLV) i 2006, og deres konklusjoner er positive både når det gjelder forbruk, pris og tilgjengelighet. På bakgrunn av dette foreslår SLV å utvide ordningen til flere reseptfrie legemidler, blant annet for allergimedisiner. Dette kan bidra til at pasientene får bedre tilgang til nødvendige legemidler.

Når vil statsråden følge opp denne anbefalingen?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:48:28]: Det at pasienter kan få bedre tilgang til nødvendige legemidler, anser jeg i utgangspunktet som svært positivt. Som spørteren også viser til, ble ordninga med salg av legemidler utenfor apotek igangsatt fra 2003. En viktig side ved denne ordninga er å fastsette utvalget av reseptfrie legemidler. Forslaget om å utvide utvalget handler om viktige spørsmål knyttet til legemiddelbruk og tilgjengelighet.

Som kjent er det Statens legemiddelverk som har myndighet til å fastsette hvilke reseptfrie legemidler som kan selges utenfor apotek. Det er også de som offentliggjør lister over disse medikamentene. Fordi Legemiddelverkets forslag om å utvide ordninga er svært omfattende, har jeg bedt om en ny vurdering fra Legemiddelverket

om hvilke følger dette forslaget vil ha for tilgjengelighet, pris, riktig legemiddelbruk, ikke minst, og for tilgang til apotekjenester.

Jeg har nå mottatt en slik vurdering fra Statens legemiddelverk, og innholdet i denne er nå til vurdering i departementet. Statens legemiddelverk har samtidig sendt over et utkast til høringsbrev i saken som også er til vurdering. Jeg vil nok i utgangspunktet mene at forslagene fra Legemiddelverket er av en slik karakter at de burde ha vært ute på høring.

Inge Lønning (H) [12:49:50]: Jeg takker statsråden for svaret.

Vi er i utgangspunktet enige, tydeligvis, om at det er viktig og ønskelig at pasienten har god tilgang på nødvendige legemidler, og at ordningen har vist seg å ha positive virkninger, ikke minst i distriktene, hvor det kan være lang vei til vanlige apotekutsalg. Vi er også enige om at SLVs rapport fra 2006 klart viser at ordningen bør følges opp, og at den bør utvides.

Nå er vi jo i en årstid hvor ikke minst behovet for allergimedisiner øker ganske eksplosivt. Dette er jo av de medisinene som er aller mest aktuelle i denne sammenhengen.

Synes ikke statsråden at det begynner å haste med å få dette på plass?

Statsråd Sylvia Brustad [12:50:53]: Jeg kan forsikre representanten Lønning om at jeg ikke har tenkt å bruke lengre tid på denne saken enn nødvendig. Allergimedisiner er jo ett eksempel på noe mange trenger, også i de deler av landet hvor det ikke er apotek.

Jeg har nettopp fått forslaget fra Statens legemiddelverk til vurdering. Vi skal vurdere det så raskt som mulig, og også vurdere om det ikke er behov for at dette må på høring. Spørteren hører at jeg i utgangspunktet mener det, men det skal vi raskt ta stilling til. Og hvis det er det vi ender på, skal vi sørge for at det blir en rask oppfølging av saken.

Inge Lønning (H) [12:51:35]: Takk for svaret nok en gang.

Men jeg er litt i villrede, for SLV avgav sin innstilling med evaluering av ordningen og forslag om utvidelse av den allerede i desember 2006. Det nærmer seg altså ett og et halvt år siden. Statsråden besvarte et skriftlig spørsmål fra representanten Dāvøy også i desember 2006, der hun sa:

«Jeg har ennå ikke tatt stilling til den videre oppfølging av LUA-rapporten.»

Men hun viste så til at det var forslag i rapporten som ville kreve forskriftsendringer, og at dette derfor måtte på høring.

Synes ikke statsråden at ett og et halvt år er lovlig lang tid på en så vidt enkel prosess som dette?

Statsråd Sylvia Brustad [12:52:25]: Det er ikke sånn at det ikke har skjedd noe i det halvannet året. Jeg bad Legemiddelverket om en fornyet vurdering fordi jeg også

ville ha beskjed om hva dette ville bety både når det gjelder spørsmålet om riktig legemiddelbruk, som jeg er helt sikker på at spørderen og jeg er enige om er viktig, og når det gjelder pris og tilgjengelighet.

Nå ligger saken på mitt bord. Det er helt riktig. Og vi skal sørge for å få den behandlet og få gitt våre svar så fort som mulig.

Spørsmål 16

Sonja Irene Sjøli (H) [12:53:03]: «Helse Sør-Øst har inngått avtale om kjøp av plasser for tverrfaglig spesialisert rusbehandling med 15 institusjoner. Den nye avtalen innebærer at det kjøpes 70 færre plasser enn tidligere. Samtidig venter rusavhengige i gjennomsnitt 68 dager på behandling, ifølge Norsk pasientregister. Dette fremstår som en uakseptabelt lang ventetid, særlig i lys av at mange private institusjoner har ledig kapasitet.

Mener statsråden at Helse Sør-Øst følger opp Stortingets enstemmige vedtak om å styrke rusbehandlingen?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:53:38]: Det er riktig som representanten Sjøli omtaler i sitt spørsmål, at Helse Sør-Øst RHF nå er inne i slutfasen av en anskaffelsesprosess på kjøp av tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengige av private aktører. Dette omhandler avtaler som tidligere Helse Øst RHF hadde med tilbydere på rusfeltet. Det betyr at for den gamle Helse Sør-regionen er ikke dette igangsatt. Kjøp av tjenester på rusfeltet innen det gamle Helse Sør-området vil bli gjennomført neste år. Den pågående anskaffelsesprosessen i Helse Sør-Øst RHF er heller ikke slutført, og avtaler vil bli inngått først i midten av mai i år.

Jeg vil minne om at denne regjeringa har styrket rusfeltet med om lag 350 mill. kr siden vi overtok. Når det gjelder Helse Sør-Øst RHF, representerer døgnkapasiteten ved de private institusjonene om lag 60 pst. av den totale døgnkapasiteten i denne helseregionen. Dette viser hvilken sentral rolle de private har på dette feltet. I tillegg til de private institusjonene har Helse Sør-Øst RHF også omfattende egne tilbud til rusmiddelavhengige, innen både akutt/avrusning, poliklinikker og døgninstitusjoner. Dette må sjølsagt ses i en helhet når man avgir en dom over tilbudet til rusmiddelavhengige.

Nylig offentliggjorde Helse Sør-Øst, som spørderen også påpeker, at de ønsker å inngå avtaler med 15 private institusjoner. Det medfører at Helse Sør-Øst kjøper tjenester av private på dette området for 350 mill. kr. Det er om lag 20 mill. kr mer enn for 2007. I dette ligger også at Helse Sør-Øst ønsker å styrke kvaliteten på tjenestene ved å stille krav om at de private institusjonene skal styrke den helsefaglige bemanninga. Samtidig reduseres kapasiteten med 49 døgnbaserte plasser i den samlede private porteføljen som Helse Sør-Øst legger opp til å inngå avtale med. I tillegg legger de opp til en justering av det samlede tilbudet ved at langtidsbehandlninga blir noe redusert, samtidig som den mer kortsiktige behandlninga vil bli styrket. Dette vil medføre at flere kan få tilbud om behandling.

Jeg er enig med representanten Sjøli i at ventetidene på tverrfaglig spesialisert behandling generelt sett er for lange. Når det gjelder Helse Sør-Øst RHF, viser tallene fra Norsk pasientregister for tredje tertial 2007 at Helse Sør-Øst har en gjennomsnittlig ventetid på 52 dager. Det innebærer betydelig kortere ventetid enn hva tilfellet er i de øvrige helseregionene, men jeg mener det er et klart mål at ventetidene skal ned i alle helseregionene. Jeg vil i denne sammenhengen understreke at pasientrettighetsloven skal følges, og jeg vil følge nøye med i ventetidstallene i alle helseregioner.

Jeg har i årets oppdragsdokument til de regionale helseforetakene bedt om at de skal

- styrke kapasiteten og den helsefaglige kompetansen på tjenestene
- redusere ventetidene på tverrfaglig spesialisert behandling
- videreutvikle samarbeidet med kommunene
- ha større vekst innen tverrfaglig spesialisert behandling og psykisk helsevern enn innen somatikken

Rapportering på disse områdene vil kunne gi oss god informasjon om hvorvidt vi vil nå de målene vi har satt oss, og som et samlet storting har sluttet seg til.

Avslutningsvis vil jeg nevne at det er de regionale helseforetakene sjøl som må foreta vurderinger av hvilke behov for spesialisthelsetjenester befolkninga i de respektive helseregionene har. Det medfører at det vil være opp til helseregionene sjøl å vurdere hvilke behov de har for å inngå avtaler med private institusjoner om å tilby tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengige. Det ligger sjølsagt i saka at jeg følger opp også dette nøye.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:57:37]: Jeg takker statsråden for svaret.

Slik jeg oppfatter det, medfører den strategien som Helse Sør-Øst nå legger opp til, at det blir kortere og mer standardiserte tilbud om behandling. Det blir kritisert ganske sterkt av både fagfolk og brukere i rusfeltet. Rusavhengige er like forskjellige som andre, og trenger derfor et mangfold av behandlingstilbud. Svært mange har vært rusavhengige i størstedelen av sitt voksne liv og trenger derfor lang tid på rehabilitering.

Fra Høyres side er vi bekymret for at det nå kan bli en samlebåndsbehandling, at rusavhengige må raskt gjennom behandlingen og raskt ut igjen. Vi mener derfor at vi må ha mange ulike tilbud – både korttids- og langtidsbehandling. Høyre mener selvsagt at det skal stilles kvalitetskrav, men det er jo ingen motsetning mellom mangfold og kvalitet. Er statsråden enig i at det er viktig å bevare mange forskjellige behandlingstilbud for rusavhengige, også langtidsplasser?

Statsråd Sylvia Brustad [12:58:45]: Det som sjølsagt ligger i bunnen for alt dette, er pasientrettighetsloven. Det betyr at de pasienter som trenger hjelp, skal få det ut fra hvilke behov de har – enten det er langtidsbehandling eller korttidsbehandling. Så må hver enkelt helseregion vurdere det ut fra den kunnskap de har om hva pasientene og brukerne i regionen har behov for.

Jeg er svært opptatt av at det må være kvalitet også i tilbudet til rusmiddelavhengige. Jeg syns ikke alltid det har vært det. Det syns jeg det er viktig å få orden på. Derfor har jeg bl.a. stilt krav om at den helsefaglige bemanninga skal styrkes, for det hjelper ikke om folk er veldig lenge i et behandlingstilbud, hvis de egentlig ikke får noe særlig god hjelp når de kommer ut. Jeg har sjøl besøkt flere institusjoner av god kvalitet, og jeg ser at de der lykkes, men det er institusjoner som fokuserer mye på at kvaliteten skal være der hele tida, og også på at pasientene får oppfølging når de kommer ut av institusjonen.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:59:46]: I Buskerud er det to kvinner som selv har opplevd hvor vanskelig det er for rusavhengige å få hjelp. Som pårørende og som fagfolk har de ønsket å gjøre noe for å bedre tilbudet til de rusavhengige, og de har derfor opprettet en helt ny rusinstitusjon. Institusjonen er møysommelig bygget opp for å gi et svært godt kvalitativt tilbud, bl.a. gjennom ansettelse av helsepersonell og erfarne fagfolk. Men nå har den altså fått beskjed fra Helse Sør-Øst om at de ikke vil benytte dette tilbudet, til tross for at det er lange ventelister når det gjelder behandling. Dette synes jeg faktisk er å vise en kald skulder – hvis jeg kan kalle det det – til noen

ildsjeler som både kan og vil bidra til å gi bedre hjelp til rusavhengige. I stedet for å avslå deres tilbud om å hjelpe rusavhengige, kunne de stille kvalitetskrav som vilkår for avtalene.

Jeg må spørre om hvordan statsråden kan la være å benytte ledig behandlingstilbud når folk dør mens de venter på behandling.

Statsråd Sylvia Brustad [13:00:48]: Jeg kan ikke gå inn i den prosessen som nå er mellom de ulike institusjonene i Helse Sør-Øst. Det er konkurranse, med forhandlinger. Det er en klagefrist som gikk ut på mandag, og det vil bli endelig avgjort i midten av mai.

Jeg vil igjen understreke at det i Helse Sør-Øst brukes mer på private i år enn det ble gjort i fjor, slik at det ligger helt klart an til at flere kan få behandling i år enn i fjor. Og det skal være slik at de som trenger behandling, skal få det, men jeg kan ikke gå inn i den ene institusjonen når det er en prosess som er pågående. Det kan jeg ikke gjøre. Men det som er viktig, er at vi i alt på dette området også er særdeles opptatt av å stille kvalitetskrav, for hvis ikke vil det ikke hjelpe dem som faktisk trenger hjelp. Det synes jeg det har vært for lite av på dette området.

Presidenten: Då er dagens kart ferdigbehandla.

Møtet slutt kl. 13.02.
